

Umsögn við frumvarp til fjárlaga fyrir árið 2021 (mál 1) og frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021 (mál 5).

Undirritaðar vilja með þessari umsögn hvetja Alþingi til að fella niður skatt á tíðarvörum og benda á mikilvægi þess að bjóða ungu fólki upp á fríar tíðarvörur í skólum og félagsmiðstöðvum.

Allir þeir einstaklingar sem fara á blæðingar þurfa nauðsynlega að nota tíðarvörur. Fjárhagsleg staða þeirra er mismunandi (ekki síst hjá ungu fólki) og geta stjórnvöld auðveldlega komið til móts við þann hóp einstaklinga með því að afnema skatt á tíðarvörum. Er við hæfi að stjórnvöld séu að leggja aukaskatt á einstaklinga sem fara á túr og græða á þeirri staðreynd að þau fara á blæðingar?

Nýlega er búið að lækka skatt á tíðarvörum en það er hægt að fara með þetta enn lengra og afnema skattinn að fullu. Með því að afnema skatt á tíðarvörum þá erum við bæði að hjálpa einstaklingum með leg og sýna heiminum að við erum jafn framsækið land og við viljum líta út fyrir að vera. Einmitt núna eru mörg lönd að stefna á að lækka skatt á tíðarvörum til dæmis Spánn um 6% og Sviss um 5.2%. Á seinustu 18 mánuðum eru Pólland, Tékkland, Litháen, Þýskaland og Lúxemborg öll búin að lækka skatt á tíðarvörum. Okkur finnst að það eigi að afnema skatt á tíðarvörum þar sem þetta er ósanngjörn skattlagning á aðila með leg. Við teljum að Ísland eigi að vera til fyrirmyndar fyrir önnur lönd í þessum efnum og afnám skattheimtu af tíðarvörum sé næsta skref.

-

Við erum 14 og 15 ára og erum varla nógu gamlar til að vinna almennilega vinnu þ.a.l. fáum við nánast allan okkar pening frá foreldrum okkar. Við komum frá mismunandi raunveruleikum og bakgrunnum en tengdum (mismikið) við skömmina sem fylgdi því að byrja á blæðingum. Það var óþægilegt að segja frá og mjög erfitt að biðja um tíðarvörur. Eins leiðinlegt og það er þá er umræðan um blæðingar ennþá tabú árið 2020.

Gott aðgengi að tíðarvörum er gríðarlega nauðsynlegt, sérstaklega fyrir ungt fólk þar sem við erum flest ekki með miklar tekjur og/eða aðgang að peningum. Fjárhagsleg staða og sambönd foreldra og barna eru mismunandi og ætti það ekki að koma niður á ungum einstaklingum sem fara á túr. Annaðhvort er ungu fólki mismunað eftir efnahag foreldra eða sú ósanngjarna krafa gerð til þeirra að eyða þeim litlu peningum sem þau eiga í lífsnauðsynlegar vörur eins og tíðarvörur eru. Að eyða pening í tíðarvörur er jafn fáránleg tilhugsun og að börn þurfi að kaupa í matinn. Tíðarvörur eru jafn mikilvægar og klósettpappír og þess vegna ætti aðgengi þeirra að vera jafn sjálfsagt.

Blæðingar gera ekki boð á undan sér og við getum ekki talið skiptin sem við höfum þurft að redda okkur með klósettpappír vegna þess að það voru engin dömubindi eða túrtappar á skólaklósettunum. Einstaklingar með leg byrja á túr hvar og hvenær sem er. Þess vegna er gríðarlega mikilvægt að hafa tíðarvörur til staðar þegar það er þörf á því, sérstaklega í skólum og félagsmiðstöðvum þar sem ungt fólk er. Þetta væri hægt að framkvæma með því að úthluta öllum skólum og félagsmiðstöðvum fjármagn eftir höfuðtölu og það fjármagn þyrfti að fara í tíðarvörur. Þessi tillaga var lögð fram á árlega fundi Borgarstjórnarinnar og Reykjavíkurráðs ungmenna en það var ungmennaráð Laugardals, Háaleitis og Bústaða sem lagði hana fram. Samþykkt var að vísa tillögunni áfram í Skóla og frístundaráð þar sem endanleg ákvörðun á eftir að verða tekin.

Með von um bjartari framtíð fyrir núverandi og komandi kynslóðir.

Virðingarfyllst,

Anna María Allawawi Sonde og Saga María Sæþórsdóttir

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingi við Austurvöll
101 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 29. október 2020

**Efni: Ábendingar vegna frumvarps til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021, 5. mál.
- framlenging á ívilnun tengil-tvinnbíla.**

Ágætu Alþingismenn,

Þann 17. desember 2019 voru samþykkt lög á Alþingi um breytingu á lögum um virðisaukaskatt og lög um tekjuskatt (vistvæn ökutæki o.fl.) 154/2019. Í umsögnum sem lagðar voru fyrir Alþingi í desember 2019 fóru Bílgreinasambandið og Samtök ferðaþjónustunnar (hér eftir kölluð einu nafni samtökin), yfir mikilvægi þess að framlengja ívilnanir á tengil-tvinnbíla en það stóð til að fella slíkar ívilnanir út í lok árs 2020. Í tengslum við ofangreint frumvarp vilja samtökin koma á framfæri eftirfarandi ábendingum sem þó gætu tengst sérstöku frumvarpi eins og á síðasta ári.

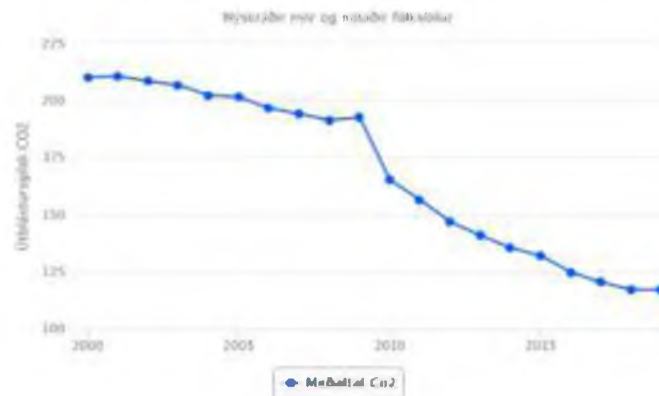
Tillögur samtakanna um breytingar á lögum virðisaukaskatt nr. 50/1988 eru eftirfarandi:

- **1. mgr. bráðabirgðaákvæðis XXIV verði breytt og eftirmarkaðssölu bætt við þannig að annar málslíður orðist svo: *Ákvæði þetta skal jafnframt gilda um niðurfellingu virðisaukaskatts við innflutning, fyrstu sölu og eftirmarkaðssölu notaðrar rafmagns-, vetnis- eða tengil-tvinnbifreiðar enda sé ökutækið þriggja ára eða yngra á innflutningsdegi og söludegi miðað við fyrstu skráningu.***
- **3. mgr. bráðabyrgðaákvæðis XXIV orðist svo:**
Tollayfirvöldum er heimilt við tollafgreiðslu að fella niður virðisaukaskatt af tengiltvinnbifreið:
Að hámarki 960.000 kr frá 1. Janúar 2021 til og með 31. desember 2023
- **5. mgr. bráðabyrgðaákvæðis XXIV orðist svo:**
Við skattskylda sölu tengil-tvinnbifreiðar er skattaðila heimilt að undanþiggja frá skattskyldri veltu:
Að hámarki 4.000.000 kr. frá 1. Janúar 2021 til og með 31. desember 2023.

Áhættusamt að lækka ívilnanir á tengil-tvinnbíla

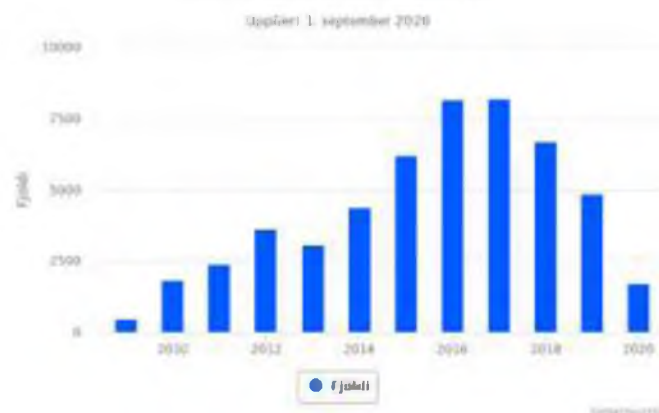
Í umsögnum sínum 2019 lögðu bæði samtökin áherslu á að ákveðnar breytingar yrðu gerðar á frumvarpinu er snéru að niðurfellingu ívilnana á tengil-tvinnbíla. Í frumvarpinu sagði að slíkar bifreiðar ættu að vera orðnar samkeppnishæfar í verði innan skamms og þurfi því ekki ívilnanir til lengri tíma en til loka ársins 2020. Samtökin voru þessu ekki sammála þar sem tengil-tvinnbílur eru talsvert dýrari í innkaupum. Líklegt er að svo verði áfram því mikil þróun er enn á tækni tengil-tvinnbíla þar sem m.a. drægni á hreinu rafmagni er að aukast. Drægnin var oftast skráð á milli 20-30 km samkvæmt evrópsku aksturslotunni (NEDC) en er að fara yfir í 50-96 km samkvæmt samræmdu prófunaraðferðinni (WLTP). Með þessu er raundrægni þessara ökutækja að meira en tvöfaldast og hafa þessi ökutæki því enn meira vægi í því að ná niður heildarútbæstri í samgöngum.

Útblástursgildi nýskráðra fólkabíla eftir árum

Í umræddu frumvarpi frá 2019 var mikil áhersla á að liðka fyrir kaupum, ekki einungis almennings heldur einnig fyrir ökutækjaleigur að festa kaup á vistvænum bílum. Þrátt fyrir mikinn samdrátt í kaupum á nýjum ökutækjum hafa ökutækjaleigur aukið kaup á tengil-tvinnbílum en hlutfall þeirra af nýskráningum er 7,7 á þessu ári en var 2% á síðasta ári. Það sýnir að ökutækjaleigur eru komnar af stað í að breyta flota sínum þrátt fyrir erfitt árferði í rekstri. Það er mjög mikilvægt að ökutækjaleigur hafi tök á að fjárfesta í tengil-tvinnbílum á hverju ári. Síðastliðin 10 ár hefur sala nýrra ökutækja til ökutækjaleiga verið 43% af heildarsölu hvers árs. Þau ökutæki sem bílaleigur kaupa fara fljótt aftur á eftirbílamarkað og hraða því mjög orkuskiptum.

Sala fólkabíla í ökutækjaleigu

Hlutfall tengil-tvinnbíla í heildarsölu hvers árs hefur verið að aukast. Það sem af er árinu 2020 (fyrstu 8 mánuðir ársins) er hlutfall tengil-tvinnbíla 17,2% af sölu á ári samanborið við 10,3% árið á undan. Þegar einungis er horft til kaupa einstaklinga á tengil-tvinnbílum, hefur sala aukist um 40,1% fyrstu 8 mánuði ársins 2020 borið saman við sama tímabil 2019. Má gera ráð fyrir að með verðhækkunum á þessi ökutæki komi bakslag og aðrir orkugjafar verða fyrir valinu, svo sem bensín og dísel. Í þessu samhengi er einnig rétt að nefna að íbúar landsbyggðarinnar eiga oft erfiðara með að kaupa sér hreina rafbíl þar sem drægnin er enn ekki orðin nægjanleg til að fullnægja þörfum þeirra og hleðsluinnviðir ekki nægir. Tengil-tvinnbílar henta einstaklega vel á landsbyggðinni því þar geta þeir nýst 100% á rafmagni innanbæjar en nýtast að auki vel í langkeyrslur.

Kannanir sýna hvað tengil-tvinnbílar eru mikilvæg brú yfir í kaup á 100% rafbílum. Bæði hjálpa þeir þeim sem þurfa að keyra virkilega mikið að geta keyrt að hluta á rafmagni, á sama tíma og það aðstoðar þá sem treysta sér ekki til að festa kaup á 100% hreinum rafbíl. Kaup á fólkabíl er stór ákvörðun og því ótti við að komast ekki

í hleðslu eða það að hafa ekki aðgengi að hleðslu á heimilinu setur fólk að sjálfsögðu á þann stað að geta ekki fjárfest í 100% rafmagnsbíl.

Sala fólkubíla það sem af er ári er langt undir þeirri áætlun sem Bílgreinasambandið gaf út í byrjun árs. Þarf að fara aftur til ársins 2013 til að sjá minni sölu miðað við fyrstu 8 mánuði ársins. Markmið stjórnvalda samkvæmt aðgerðaráætlun í loftslagsmálum er að 100.000 skráðir rafbílar eða önnur vistvæn ökutæki séu á götunni árið 2030 og því er mikilvægt að tryggja að ekki komi bakslag í þann góða gang sem við höfum náð. Hins vegar með þeirri minnkandi sölu sem hefur átt sér stað síðustu ár má búast við að erfitt verði að ná markmiðinu og að stjórnvöld verði að styðja við endurnýjun bílaflotans. Innleiðing nýorkubíla hefur gengið vel hér á landi og ein ástæða þess eru ívilnanir stjórnvalda sem hvetja til kaupa á slíkri bifreið. Samtökin telja að stjórnvöld þurfi að stíga varlega til jarðar þegar kemur að því að draga úr ívilnunum á tengil-tvinnbíla þar sem slíkt muni hægja á rafbílavæðingu þjóðarinnar, eins og dæmi erlendis frá sýna.

Vakin er athygli á að Samorka, stóð fyrir rannsókn á notkun tengil-tvinnbíla hér á landi á árinu 2019. Leiddi sú rannsókn í ljós að tengil-tvinnbílar eru að aka um 40% tíma sinn á rafmagni. Eru í þessari rannsókn tengil-tvinnbílar sem eru eldri en árgreið 2018 og því allir með drægni skráða á milli 20-30 km samkvæmt evrópsku aksturslotunni (NEDC) og má því leiða að þau nýju ökutæki sem skráð eru með lengri drægni aki hlutfallslega lengri tíma á rafmagni.

Í dag er virðisaukaskattsívilnun fyrir tengil-tvinnbíla að hámarki 960.000 krónur en munu lækka í 600.000 krónur um áramót. Á sama tíma mun upphæð sem heimilt hefur verið að undirþiggja frá skattskyldri veltu lækka úr 4.000.000 króna í 2.500.000 króna. Ef ívilnanir lækka er ljóst að margar af þeim tengil-tvinnbílum sem eru í boði á markaðinum munu hækka sem þessari krónutölu nemur og verða því síður samkeppnishæfar við samskonar ökutæki með bensín eða díselvélum. Sem dæmi þá mun tengil-tvinnbifreið sem kostar 4.000.000 krónur í dag, hækka í 4.360.000 krónur eða um tæplega 10% á meðan að sambærileg bensín- eða díselbifreið mun áfram kosta það sama og verða enn hagkvæmari í kaupum þar sem sú bifreið er ekki með rafmótor eins og tengil-tvinnbifreiðin. Samkeppnishæfni tengil-tvinnbifreiðarinnar sem getur ekið 50-60 km daglega á rafmagni minnkar því umtalsvert og mun draga úr hvata til sölu slíkra bíla enda verður hún allt að 20-25% dýrari en sambærileg bifreið sem er einungis knúin áfram af jarðefnaeldsneyti.

Samtökin telja ráðlegt að ívilnanir tengil-tvinnbíla verði framlengdar og ekki komi til þeirra breytinga sem eiga að taka gildi um áramót heldur frestist þær um a.m.k eitt ár. Helsta ástæðan er að árið 2020 mun seint teljast venjulegt ár og hefur sala ökutækja borið þess merki.

Álagning virðisaukaskatts við eftirmarkaðssölu vistvænna ökutækja takmarkar hvata til kaupa.

Í lögum 50/1988 er í ákvæði XXIV veitt heimild til að fella niður virðisaukaskatt eða telja til undanþeginnar veltu að ákveðnu hámarki, fjárhæð af sölu nýrra rafmagns-, vetnis- eða tengil-tvinnbifreiða. Gildistími ákvæðisins er mismunandi eftir orkugjöfum.

Samtökin vilja benda nefndarmönnum efnahags- og viðskiptanefndar á að engin niðurfelling virðisaukaskatts er heimil fyrir eftirmarkaðssölu bifreiða sem gerir það að verkum að rekstraraðilar sem nýta sér innskatt við kaup á ökutækjum verða að leggja á virðisaukaskatt þegar umrædd ökutæki fara á eftirmarkað. Þessi ráðstöfun er því miður til þess fallin að letja bílaleigur og önnur virðisaukaskattskyld fyrirtæki eða rekstraraðila til að taka þátt í orkuskiptum. Sem dæmi má nefna að ökutæki eru að jafnaði í tvö til þrjú ár í eigu bílaleigu og ljóst að nýorkuökutæki í eigu bílaleiga verða, miðað við núgildandi ákvæði, mun dýrari á eftirmarkaði og sitja bílaleigur ekki við sama borð og þegar einstaklingar selja aftur ökutæki sem hefur fengið ívilnun.

Samtökin leggja til að sú upphæð sem tengist vistvænum ökutækjum sem hafa fengið og munu fá virðisaukaskattsívilnun við fyrstu skráningu verði einnig frádráttarbær frá veltu þegar virðisaukaskattskildir aðilar setja vistvæn ökutæki á eftirmarkað. Sambærileg ívilnun við eftirmarkaðssölu og gildir nú við fyrstu kaup er ein helsta forsenda til að markmiðum um orkuskipti bílaflotans verði náð.

Samtökin hafa rætt við formann efnahags- og viðskiptanefndar Alþingis um tillöguna og vilja gjarnan eiga fund með efnahags- og viðskiptanefnd til að fara nánar yfir tillöguna.

Tillagan sem lögð er fram tengist eftirfarandi heimismarkmiðum:

Fyrir hönd BÍLGREINASAMBANDSINS.

Marta J. Magnúsdóttir

María Jóna Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri

Fyrir hönd Samtaka ferðaþjónustunnar.

Gunnar Valur Sveinsson

Gunnar Valur Sveinsson, verkefnastjóri bílaleigu

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8 - 10
150 Reykjavík

Reykjavík, 30. október 2020

Efni: Umsögn BSRB um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, 5. mál.

BSRB hefur fengið til umsagnar frumvarp til breytingar á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021 og þakkar fyrir að fá tækifæri til að koma sjónarmiðum bandalagsins á framfæri. Sumt af því sem fram kemur í umsögninni kemur einnig fram í umsögn bandalagsins um fjárlagafrumvarpið og fjármálaáætlun til fjárlaganefndar.

Hækkun ýmissa gjalda um 2,5%

Í frumvarpinu er lagt til að kolefnisgjald, olíugjald, almennt og sérstakt kílómetragjald, almennt og sérstakt bensíngjald, bifreiðagjald og gjald á áfengi og tóbak hækki um 2,5 prósent þann 1. janúar 2021. Það sama á við um gjald í Framkvæmdasjóð aldraðra og sérstakt gjald til Ríkisútvarpsins. Í greinagerð með frumvarpinu kemur fram að hækkunin miðist við verðbólgu markmið Seðlabanka Íslands en ekki spá Hagstofu Íslands um 3,2 prósent verðbólgu ársins 2020. Í minnisblaði sem efnahags- og viðskiptanefnd fékk frá fjármála- og efnahagsráðuneyti vegna frumvarpsins þann 26. október sl., og birt er á vef Alþingis, kemur fram að venjan sé að uppfæra krónutölugjöld komandi fjárlagaárs miðað við hagspá Hagstofu Íslands um verðbólgu þess árs sem frumvarpið er lagt fram á en nú sé breytt út af þeirri reglu og miðað við verðbólgu markmið Seðlabankans. Enginn frekari rökstuðningur er veittur og enga almenna reglu er að finna í þessu frumvarpi eða fjárlagafrumvarpinu um hvaða viðmið fjármála- og efnahagsráðuneytið notar fyrir verðlagshækkunir á tekjuhlið. Á gjaldahlið nemur verðlagshækkunin 2,7 prósent og miðast sú hækkun við verðbólgu spá fyrir árið 2021, því ári sem áætluð innkaup á vöru og þjónustu munu fara fram.

BSRB varar við því að ekki liggi fyrir skýr stefna um hækkun mikilvægra tekjustofna ríkissjóðs. Verði frumvarpið óbreytt að lögum mun tekjuöflun ríkissjóðs vegna ofangreindra gjalda verða um 500 m.kr. lægri en ef miðað væri við raunhækkun verðlags, samkvæmt minnisblaði ráðuneytisins. Á sama tíma er beitt aðhaldi í rekstri stofnana sem veita mikilvæga þjónustu, ekki sist nú á tímum heimsfaraldursins.

Í greinagerð með fjárlagafrumvarpinu er bent á að tekjulækkun vegna ótímabundinna skattkerfisbreytinga ríkisstjórnarinnar á kjörtímabilinu muni nema 34 mö.kr. vegna tekjuársins 2021. Með því að hækka ekki ofanefnd gjöld til samræmis við verðlag er verið að draga enn frekar úr tekjuöflun ríkisins. Í þessu samhengi er mikilvægt að hafa hugfast að áætlaður hallarekstur ríkissjóðs á árinu 2021 mun nema um 8,6 prósent af VLF og halla sem nemur um

2,4 prósent af VLF má rekja til undirliggjandi afkomuvanda. BSRB ítrekar andstöðu sína við að tekjulækkun ríkissjóðs sé mætt með niðurskurði í rekstri og tilfærslukerfum.

Frítekjumark örorkulífeyrisþega vegna atvinnutekna

Í frumvarpinu er lagt til að bráðabirgðaákvæði í lögum um almannatryggingar um frítekjumark tekjutryggingar örorkulífeyris vegna atvinnutekna verði framlengt svo ákvæðið gildi áfram árið 2021. Frítekjumarkið, sem er 1.315.200 kr. á ári, hefur ekki hækkað frá 1. júlí 2009 og ætti með réttu að vera nánast tvöfalt herra í dag hefði það fylgt launapróun. BSRB hvetur stjórnvöld til að flyta endurbótum á lífeyriskerfi örorkulífeyrisþega. Hætta á fátækt og fjárhagsþrengingum er mest meðal örorkulífeyrisþega og flókin skerðingarákvæði kerfisins ýta undir þá hættu.

Tekjur starfsendurhæfingarsjóða

Með frumvarpinu er lögð til framlenging á bráðabirgðaákvæðum þar sem kveðið er á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki tekjur af almennu tryggingagjaldi á árinu 2021 og lægra hlutfall af stofni iðgjalda til lífeyrissjóða en lögin kveða á um. Þessi bráðabirgðaákvæði hafa verið í gildi frá 2013 og því hefur fjármögnun atvinnutengdrar starfsendurhæfingar aldrei náð þeim styrk sem stefnt var að með gildistöku laga um slíka starfsemi.

Samkvæmt ársskýrslu VIRK fyrir árið 2019 var ávinningur af starfsemi sjóðsins metinn 20,5 ma.kr. á því ári af Talnakönnun. Rekstrarkostnaður sjóðsins það ár var hins vegar 3,4 ma.kr. Umsóknum um þjónustu VIRK fjölgar ár frá ári og mikilvægt er að starfsendurhæfingu sé tryggð sú fjármögnun sem lagt var upp með þegar aðilar vinnumarkaðarins komust að samkomulagi um fyrirkomulag starfsendurhæfingar til að stuðla að því að sem flestir eigi þess kost að vera virkir á vinnumarkaði. BSRB hvetur til þess að Alþingi kanni gaumgæfilega hvort efla þurfi fjármögnun starfsendurhæfingar. Það er eðlilegt í ljósi þeirrar umræðu sem skapast hefur um fjölgun örorkulífeyrisþega. Fjölgunin er mest meðal kvenna, ekki síst kvenna sem starfa í þeim kvennastéttum sem nú mæðir hvað mest á vegna heimsfaraldursins.

Vaxtabætur

Í frumvarpinu er lagt til að bráðabirgðaákvæði um tímabundnar útreikningsreglur og viðmiðunarfjárhæðir vaxtabóta í lögum um tekjuskatt verði framlengdar óbreyttar um eitt ár. BSRB vekur athygli á því að verið er að leggja niður vaxtabótakerfið smám saman þar sem skerðingarmörkum og fjárhæðum bótanna er haldið óbreyttum á milli ára. Það veldur því að útgjöld ríkissjóðs lækka um 600 m.kr. á milli ára samkvæmt frumvarpinu. Í greinagerð með frumvarpinu segir að unnið sé að heildarendurskoðun á húsnæðisstuðningi stjórnvalda á ýmsum sviðum. BSRB hefur ekki fengið upplýsingar um þá heildarendurskoðun og mótmælir því harðlega að eiga ekki aðild að þeirri vinnu. Húsnæðisöryggi, sem felur í sér viðráðanlegan húsnæðiskostnað og tryggja búsetu er einn af hornsteinum líf skjara launafólks. Eðlilegt er að BSRB, stærstu heildarsamtök opinbera starfsmanna, eigi aðild að vinnu sem er svo mikilvæg fyrir líf skjör félagsmanna aðildarfélaga bandalagsins.

Lækkun erfðafjárskatts

Með frumvarpinu er lagt til að skattfrelismörk erfðafjárskatts hækki úr 1,5 m.kr. í 5 m.kr. og taki síðan árlegum breytingum miðað við þróun vísitölu neysluverðs. Áætlað er að breytingin leiði til 500 m.kr. tekjulækkunar ríkissjóðs á árinu 2021. BSRB telur eðlilegt að skattfrelismörk hækki árlega til samræmis við verðlag en telur hækkun á skattfrelismörkum um 3,5 m.kr. of mikla miðað núverandi efnahagsaðstæður og tekjufall ríkissjóðs. Ef vilji

Alþingis stendur til þess að lækka erfðafjárskatt leggur BSRB til að hækkun skattfrelsismarka verði gerð á lengra tímabili.

Fyrir hönd BSRB

A handwritten signature in blue ink, reading 'Sigr. Ingibj. Ingad.' in a cursive script.

Sigríður Ingibjörg Ingadóttir
hagfræðingur

Fjármála- og efnahagsráðuneytið

M i n n i s b l a ð

Viðtakandi: Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis.
Sendandi: Fjármála- og efnahagsráðuneytið; skrifstofa skattamála.
Dagsetning: 26.10.2020
Málsnúmer: FJR20080031
Bréfalykill: 3.5

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021 - þingskjal 5 - 5. mál 151. löggjafarþing 2020-2021.

Á fundi fulltrúa skrifstofu skattamála fjármála- og efnahagsráðuneytisins og efnahags- og viðskiptanefndar, þann 13. október sl., óskuðu nefndarmenn eftir skriflegu svari við nokkrum spurningum sínum. Eftirfarandi eru svör ráðuneytisins:

1. Í frumvarpinu er fjallað um að áætlaðar tólf mánaða breytingar á vísitölu neysluverðs yfir árið 2020 nemi 3,2% samkvæmt þjóðhagsspá Hagstofu Íslands. Í fjármálaáætlun kemur hins vegar fram að breytingar þessar nemi 2,7%. Svo virðist sem hlutföllin stangist á.

Samkvæmt hagspá Hagstofu Íslands er verðbólgan 3,2% yfir árið 2020, þ.e. 12 mánaða tímabilið frá upphafi til loka ársins 2020, en það er allajafna viðmiðunartímabilið fyrir uppfærslu krónutölugjalda. Hækkun krónutölugjalda er þó aðeins 2,5% vegna þess að beitt er 2,5% þaki til að stuðla að minni verðhækkunum og minni verðbólgu en ella. Verðbólgan á árinu 2020, sem vísar til hækkunar verðlags milli ársmeðaltala 2019 og 2020, er hins vegar 2,8% samkvæmt sömu hagspá.

2. Laun hækka um 5,2% á árinu 2021 en bætur almannatrygginga einungis um 3,6%. Hvers vegna?

Í 69. gr. laga um almannatryggingar segir:

„Bætur almannatrygginga, svo og greiðslur skv. 63. gr. og fjárhæðir skv. 22. gr. skulu breytast árlega í samræmi við fjárlög hverju sinni. Ákvörðun þeirra skal taka mið af launaþróun, þó þannig að þær hækki aldrei minna en verðlag samkvæmt vísitölu neysluverðs.“

Við mat á launaþróun hefur það verið vaninn að miða við meðalhækkanir í kjarasamningsbundnum hækkunum á almennum vinnumarkaði að teknu tilliti til þess hvenær þær taka gildi á árinu. Í sumum tilvikum hafa slíkir samningar falið í sér einfaldar og samræmdar prósentuhækkanir fyrir flestöll félög en í öðrum tilvikum hefur verið meiri breytileiki milli félaga og starfshópa og hefur þá þurft að afla frekari upplýsinga til að reikna meðalhækkunina á vinnumarkaðinum. Það hefur því ekki tíðkast að taka mið af vísitölu launa eða öðrum vísitölum varðandi launaþróunina enda innifelur launavísitala meðal annars launaskrið, t.d. vegna innbyggðra aldurshækkana eða framleiðni- og hagvaxtar-aukningar, sem kann að verða á almennum vinnumarkaði en á ekki við að reikna inn í verðlagsbreytingar á bótum almannatrygginga enda eru þær ekki laun fyrir vinnuframlag.

Samkvæmt mati á kjarasamningum eru almennar meðalprósentuhækkanir launa á árinu 2021 áætlaðar 3,6% og er það sú prósentu sem er notuð fyrir bætur almannatrygginga í frumvarpinu.

3. Hvaða hópur er það sem nýtur vaxtabóta að óbreyttum viðmiðunarfjárhæðum á árinu 2021?

Óbreyttar viðmunarfjárhæðir munu leiða til þess að þeir sem fá greiddar vaxtabætur á árinu 2020 verði svipaður hópur og hefur verið undanfarin ár. Grunnfjárhæðir vaxtabóta ráðast af hjúskaparstöðu og bitna skerðingarmörkin meira á hjónum og sambúðarfólki og njóta því einstaklingar í meira mæli góðs af vaxtabótum. Meðalaldur þeirra sem fá vaxtabætur hefur hækkað undanfarin ár og var um 40 ára í fyrra og skiptust upphæðir vaxtabótanna jafnt á milli þeirra sem voru eldri en 48 ára og þeirra sem voru 48 ára eða yngri. Undanfarin ár hafa vaxtabæturnar farið í auknum mæli til þeirra sem eru í efri hluta tekjudreifingarinnar. Þá var kynjaskiptingin árið 2020 þannig að konur voru rétt rúmlega helmingur þeirra sem fengu greiddar vaxtabætur en 60% af bótunum fóru aftur á móti til karla.

4. Hverjar yrðu tekjur ríkissjóðs miðað við 3,2% hækkun en ekki 2,5% hækkun krónutölugjalda?

Fram kemur í frumvarpinu að gert sé ráð fyrir því að 2,5% hækkun krónutölugjalda skili ríkissjóði tæplega 1,8 milljörðum kr. á ári að meðtöldum hliðaráhrifum á virðisaukaskatt. Ef hækkun krónutölugjalda næmi 3,2% væri hins vegar gert ráð fyrir 2,3 milljarða kr. á ári að meðtöldum hliðaráhrifum á virðisaukaskatt eða um 0,5 milljarða kr. hækkun.

Samantekt um umsagnir

Efni

Frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021.
Þingskjal 5 — 5. mál á 151. löggjafarþingi 2020–2021.

Fjöldi umsagna

13.

Umsagnaraðilar

Anna María Allawawi Sonde og Saga María Sæþórsdóttir, Bílgreinasambandið og Samtök ferðaþjónustunnar, BSRB, Gísli Jónasson, Hopp Mobility ehf., Landssamtök lífeyrissjóða, Landvernd, Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins, Ólafur K. Ólafsson f.h. 11 lífeyrissjóða, Samtök ferðaþjónustunnar, Seljakirkja, Sóknarsamband Íslands og Þjóðkirkjan.

Samantekt um umsagnir og viðbrögð

Eftirfarandi eru svör fjármála- og efnahagsráðuneytisins við þeim umsögnum sem tilefni þykir til að bregðast við.

1. Verðlagsuppfærsla krónutöluskatta

BSRB varar við því í umsögn sinni að ekki liggi fyrir skýr stefna um hækkun mikilvægra tekjustofna ríkissjóðs. Verði frumvarpið óbreytt að lögum muni tekjuöflun ríkissjóðs vegna ofangreindra gjalda verða um 500 millj. kr. lægri en ef miðað væri við raunhækkun verðlags, samkvæmt minnisblaði ráðuneytisins við frumvarpið. Á sama tíma sé beitt aðhaldi í rekstri stofnana sem veita mikilvæga þjónustu, ekki síst nú á tímum heimsfaraldursins. Þá kemur fram í umsögn Landverndar að hækka þurfi kolefnisgjald og bifreiðagjöld frekar en lagt er til í frumvarpinu.

Eins og fram kemur í frumvarpinu er þar að finna tillögur um 2,5% hækkun á svokölluðum krónutölusköttum. Hér er um að ræða kolefnisgjald, olíugjald, almennt og sérstakt bensíngjald, almennt og sérstakt kílómetragjald, bifreiðagjald og gjald af áfengi og tóbaki. Um er að ræða reglulega verðlagsuppfærslu til að koma í veg fyrir raunlækkun gjaldanna. Er miðað við verðbólguþá fyrir 12 mánaða tímabilið frá síðustu uppfærslu, nú desember 2019 til desember 2020 og nemur hún 3,2% samkvæmt Þjóðhagsspá Hagstofunnar í september sl. sem fjárlagafrumvarpið byggist á. Hins vegar er jafnframt miðað við að hækkunin verði ekki meiri en sem nemur 2,5% verðbólguþá Seðlabanka Íslands. Þannig er beitt 2,5% þaki til að stuðla að minni verðhækkunum og minni verðbólgu en ella. Slíku þaki hefur verið beitt við uppfærslu krónutölugjaldanna allmörg undanfarin ár og samræmist sú stefna því að ríkið leggi sitt af mörkum til að stuðla að verðstöðugleika og vernda kaupmátt. Má í því sambandi vísa til aðkomu stjórnvalda að gerð kjarasamninga, til dæmis 34. lið [yfirlýsingar þeirra 3. apríl 2019](#).

2. Virðisaukaskattur

2.1. Skattur á tíðarvörur.

Í umsögn Önnu Maríu Allawawi Sonde og Sögu Maríu Sæþórsdóttur er m.a. farið þess á leit að felldur verði niður skattur á tíðarvörur. Í þessu sambandi er bent á að einstaka lönd í Evrópu stefni á að lækka skatt á tíðarvörur.

Ráðuneytið leggur þann skilning í þann hluta umsagnarinnar er varðar hvatningu til niðurfellingar á skatti á tíðarvörur að um sé að ræða beiðni um niðurfellingu á virðisaukaskatti, svo að tíðarvörur beri núllskatt, þ.e. 0% vsk. Þann 1. september 2019 öðluðust gildi lög nr. 67/2019, um breytingu á lögum um virðisaukaskatt, nr.

50/1988, með síðari breytingum (tíðarvörur og getnaðarvarnir) en með lögnum voru allar tegundir getnaðarvarna og tíðarvörur, s.s. dömubindi, tíðatappar og álfabikarar felld undir lægra þrep virðisaukaskatts, þ.e. 11% skattþrep í stað almenns 24% skattþreps. Ráðuneytið tekur ekki undir þau sjónarmið að rétt sé að fella alfarið niður vsk af tíðarvörum. Slík breyting gengur m.a. gegn þeirri stefnu sem fylgt hefur verið undanfarin ár, að bæta virkni virðisaukaskattskerfisins með fækkun á undanþágum og draga úr skattastyrkjum. Breytingin myndi jafnframt auka bæði flækjustig virðisaukaskattskerfisins og skapa hættu á samkeppnisröskun vegna annarrar starfsemi, t.a.m. starfsemi sem nú er í lægra þrepi virðisaukaskatts, s.s. sölu á matvörum o.fl. Þannig er hætt við að slík breyting grafi undan virðisaukaskattskerfinu til framtíðar.

2.2. Ívilnun vegna tengiltvinnbifreiða.

Sameiginleg umsögn barst frá Bílagreinasambandinu og Samtökum ferðaþjónustunnar sem ber efnisheitið: „Ábendingar vegna frumvarps til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021, 5. mál – framlenging á ívilnun tengiltvinnbíla“. Þess ber að geta að sama umsögn var jafnframt lögð fram á samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. S-231/2020, umsögn vegna frumvarps til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (tryggingagjald, tekjuskattur, vörugjald, bifreiðagjald, skipagjald o.fl.).

Til stendur að leggja fram frumvarp á Alþingi, um breytingu á lögum um virðisaukaskatt og lögum um fjársýsluskatt (fjármálaþjónusta o.fl.), í nóvember 2020, sbr. þingmál nr. 21 á þingmálaskrá fjármála- og efnahagsráðherra, fyrir 151. löggjafarþing, 2020-2021. Áform um lagasetningu og drög að frumvarpi þess efnis hafa jafnframt verið kynnt á samráðsgátt stjórnvalda, sbr. mál nr. S-188/2020 og S-227/2020. Umræddar tillögur Bílgreinasambandsins og Samtaka ferðaþjónustunnar krefjast ítarlegrar skoðunar. Í því ljósi leggur ráðuneytið til að umræddar tillögur verði skoðaðar samhliða framlagningu frumvarps um breytingu á lögum um virðisaukaskatt sem áformað er að leggja fram á Alþingi í nóvember 2020.

2.3. Örfælðisamgöngur.

Í umsögn Hopp Mobility ehf. er þess farið á leit að almenningssamgöngur, sem fjallað er um í 6. tölul. 3. mgr. 2. gr. laga um virðisaukaskatt, verði endurskilgreindar og látnar ná til raf- eða fótknúinna reiðhjóla, hlaupahjóla og annarra ótaldra vistvænna einstaklingsfarartækja. Í umsögninni eru þessir samgöngumátar nefndir „örflæðisamgöngur“.

Samkvæmt þingmálaskrá fjármála- og efnahagsráðherra fyrir 151. löggjafarþing, 2020-2021, er áformað að leggja fram frumvarp til laga um breytingu á lögum um virðisaukaskatt, 50/1988 (byggingarstarfsemi, almenningssamgöngur o.fl.), í mars árið 2021, sbr. 39. mál í þingmálaskrá. Með vísan til þess leggur ráðuneytið til að tillagan verði tekin til skoðunar samhliða þeirri endurskoðun sem fyrirhuguð er að fari fram á tölulíðnum á vörpingi 2021.

3. Vörugjöld

3.1. Tillaga um tímabundna lækkun vörugjalds á bílaleigubílum.

Í umsögn Samtaka ferðaþjónustunnar (SAF), dags. 30. október sl., er þess m.a. farið á leit að vörugjald á bílaleigubílum verði lækkað tímabundið. Í því sambandi er vísað til þess að slík lækkun á vörugjaldi sé hvati til orkuskipta. Tillagan felst í því að nýju ákvæði verði til bráðabirgða bætt við lög um vörugjöld af ökutækjum, eldsneyti o.fl., nr. 29/1993, sem kveður á um 30% lækkun á skráðri losun ökutækja sem skráð verða í notkunarflokkinn „ökutækjaleiga“, en þó að hámarki þannig að mismunur á nýju vörugjaldi og þess upphaflega verði 500.000 kr. Miðað er við að ákvæðið gildi aðeins fyrir ökutækjaleigur sem skráðar séu fyrir 1. apríl 2020. Í tillögunni er lagt til að hafi ökutækjaleiga á árinu 2021 keypt vistvæna bíla, rafmagns- eða tengiltvinnbifreiðar, að lágmarki 10% af heildarkaupum sínum skuli framlengja ákvæðið fyrir árið 2022. Hafi ökutækjaleiga á árinu 2022 keypt vistvæna bíla að lágmarki 20% af heildarkaupum sínum skuli framlengja ákvæðið fyrir árið 2023. Þess ber að geta að samskonar tillaga er lögð fram af hálfu SAF á samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. 231/2020, umsögn vegna frumvarps til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (tryggingagjald, tekjuskattur, vörugjald, bifreiðagjald, skipagjald o.fl.).

Ráðuneytið er ekki sammála því að rétt sé að veita bílaleigum ívilnun í formi tímabundinnar lækkunar á vörugjöldum og eru eftirfarandi rök færð fram því til stuðnings:

Fullnægiandi hvati er nú þegar til staðar í lögum nr. 29/1993 til að flvtia inn umhverfisvænar bifreiðar.

Samkvæmt meginreglu laga nr. 29/1993 um vörugjald af ökutækjum (hér á eftir vgl.), er vörugjald lagt á fólksbifreiðar o.fl. ökutæki miðað við skráða koltvísýringslosun (CO₂) mælt í grömmum á hvern ekin

kílómetra (g/km). Álagningin er þannig línuleg miðuð við hvert g/km CO₂ og miðast við ákveðið prósentuhlutfall (0,31%-0,37%) á hvert gramm umfram tiltekin mörk, en þó aldrei hærra en 65% á hvert ökutæki. Mörkin eru á bilinu (74-90 g) eftir prófunaraðferðum, þ.e. eftir því hvort losunin hafi verið skráð samkvæmt evrópsku aksturlotunni (e. NECD), samræmdu prófunaraðferðinni (WLTP) eða báðum. Af þessu leiðir að rafmagnsbílar greiða engin vörugjöld þar sem um enga losun er að ræða. Þá greiða tengiltvinnbílar jafnframt engin eða mjög lág vörugjöld vegna engrar eða mjög lágrar skráðrar losunar á CO₂. Af þessu má sjá að nú þegar er til staðar innbyggður hvati í vgl. til innflutnings á umhverfisvænum bifreiðum. Sú leið sem SAF leggur til, þ.e. að lækka skráða losun ökutækja sem skráðar verða í notkunarflokkinn ökutækjaleiga um 30%, gengur þannig gegn yfirlýstu markmiði vgl. um að hvetja til innflutnings á umhverfisvænum ökutækjum, en nú þegar er slíkur hvati innbyggður í vgl. Tillagan hvetur því í raun til innflutnings á óumhverfisvænum bifreiðum sem ganga fyrir jarðfnaeldsneyti, þvert á yfirlýstan tilgang vgl. Að mati ráðuneytisins breytir seinni hluti tillögunnar litlu sem engu í þessum efnum, þar sem meintur hvati seinni hluta tillögunnar um kaup á tilteknu prósentuhlutfalli á umhverfisvænum bifreiðum leiðir í raun til viðhalds á kaupum á óumhverfisvænum bifreiðum, sbr. framangreindar röksemdir.

Stjórnvöld hafa lögfest markvissar aðgerðir til að greiða fyrir orkuskiptum bílaleigna eða eftir atvikum sett þær í farveg.

Fyrir liggur að nú þegar hafa stjórnvöld lögfest markvissar aðgerðir til að greiða fyrir orkuskiptum bílaleigna eða eftir atvikum sett þær í farveg. Þá hafa opinberir aðilar einnig komið að styrkveitingum til að greiða fyrir orkuskiptum sem nýst hafa bílaleigum. Má í því sambandi t.a.m. nefna eftirfarandi aðgerðir:

- Útleiga á vistvænum bílaleigubílum er nú undanþegin virðisaukaskatti, sbr. lög nr. 154/2019, um breytingu á lögum nr. 50/1988, um virðisaukaskatt (vskl.). Breytingin jafngildir um 19% verðlækkun og hvetur þannig til aukinnar leigueftirspurnar á nýorkuökutækjum.
- Full 100% fyrning vistvænna bíla er heimiluð á kaupári, sbr. lög nr. 154/2019, í stað 10-20% fyrningar á ári. Aðgerðin kemur til lækkunar á tekjuskattsstofni. Úrræðið nýtist rekstraraðilum ökutækjaleiga meira en öðrum atvinnurekendum þar sem bílakaup þeirra eru jafnan meiri.
- Styrkir til uppsetningar á hleðslustöðvum við hótél og gistiheimili, á vegum Orkusjóðs. Verkefninu er ætlað að leiða til uppsetningar á hleðslustöðvum í öllum landshlutum þannig að notendur rafbíla geti ferðast um landið með öruggu aðgengi að hleðslustöðvum á næturstað.
- Styrkir til uppsetningar á nýjum hraðhleðslustöðvum um land allt, á vegum Orkusjóðs. Verkefninu er m.a. ætlað að mæta þörfum bílaleigubíla og flýta þannig innleiðingu rafbíla í ferðaþjónustu.

Þá má jafnframt nefna ákvæði XXIV til bráðabirgða í vskl. þar sem heimild er til staðar til að fella niður virðisaukaskatt eða telja til undanþeginnar veltu fjárhæð að ákveðnu hámarki vegna innflutnings og skattskyldrar sölu nýrrar rafmagns-, vetnis- eða tengiltvinnbifreiðar að ákveðnum skilyrðum uppfylltum. Ákvæðið hefur m.a. nýst bílaleigum vegna innflutnings á nýorkubifreiðum og hafa bílaleigur þannig notið þess hagræðis að þurfa ekki að greiða vsk við innflutning. Bílaleigur hafa þannig nýtt sér undanþáguna líkt og óskattskyldir aðilar. Þannig er nú þegar stutt við orkuskipti í samgöngum með fjölþættum aðgerðum sem nýtast bæði heimilum, sveitarfélögum og fyrirtækjum almennt og auk þess bílaleigum sérstaklega. Rekstrarhagkvæmni hleðslustöðva eykst eftir því sem nýorkubílum fjölgar. Með þeim hætti eru hagsmunir allra notenda nýorkubíla samofnir og hverjar þær stuðningsaðgerðir sem flýta fyrir innviðauppbýggingu leiða til ávinnings fyrir alla, ekki síst bílaleigur. Það er mat ráðuneytisins að ofangreindar aðgerðir mæti að verulegu leyti þeim áskorunum sem bílaleigur standa frammi fyrir í dag og lúta að orkuskiptum í samgöngum.

Ójafnræði á milli atvinnugreina / Skýrleiki skattalagaákvæða.

Að mati ráðuneytisins felur tillaga SAF einnig í sér ójafnræði á milli atvinnugreina. Ljóst er að tillagan felur í sér að einungis einni atvinnugrein, þ.e. „starfsemi bílaleigna“, yrði veitt sérstök ívilnun vegna innflutnings bifreiða. Meginástæður þess að lækkunarheimild bílaleigna sem var í gildi allt til 1. janúar 2019 var afnumin voru sjónarmið sem m.a. komu skýrt og ítrekað fram í ráðgjöf sérfræðinga Alþjóðagjaldeyrissjóðsins (AGS) og Efnahags- og framfarastofnunarinnar (OECD). Í skýrslu AGS sem bar heitið („e. *Technical Assistance Report-Modernizing the Icelandic VAT*“) frá árinu 2014 var lagt til að lækkunarheimild bílaleigna á vörugjöldum yrði afnumin, m.a. þar sem hún gengi gegn umhverfisstefnu stjórnvalda sem birtist í því að álagningarhlutfall vörugjalds héldist í hendur við magn koltvísýrings í útblæstri. Þá leiddi ívilnunin til þess að atvinnugreinum væri mismunað og hún hefði auk þess mikil og óeðlileg áhrif á eftirmarkaði með bíla. Á svipuðum tíma kom út umhverfisskýrsla frá OECD um Ísland, („e. *OECD Environmental Performance Reviews: Iceland*“), þar sem að auki var bent á að niðurgreiðsla á kostnaði við bílaleigubíl væri að öllum líkindum

ónauðsynlegur stuðningur við ferðabjónustuna og því ekki réttlætanlegt frávik frá þeirri skattlagningu á losun koltvísýrings sem vörugjaldið er. Að þessu virtu er það mat ráðuneytisins að miklar líkur séu fyrir því að sú ívilnun sem SAF leggur til fæli í sér ólögmeða ríkisaðstoð í skilningi 61. gr. samningsins um Evrópska efnahagssvæðið, nr. 2/1993, þar sem um væri að ræða skattastyrk til tiltekinnar atvinnugreinar. Í því sambandi ber einnig að hafa í huga að skattastyrkir í formi ívilnana frá álagningu vörugjalds þurfa að lúta sömu lögmálum og fjárveitingar úr ríkissjóði um skýr markmið, árangur og endurmat.

Það er grundvallaratriði að leggja ber skatta á eftir almennum efnislegum mælikvarða þar sem jafnræðis er gætt. Eins og tillagan er framsett liggur fyrir að framlenging ákvæðisins og gildissvið þess, hjá hverri og einni bílaleigu, helst í hendur við rekstrarlegar forsendur hverrar og einnar bílaleigu um ákvörðun „heildarkaupa“ hverju sinni. Möguleg ívilnun ræðst því af rekstrarlegum forsendum hverrar og einnar bílaleigu sem geta verið misjafnar og byggst á mismunandi mati hverju sinni. Það er mat ráðuneytisins að slík framsetning standist ekki lagaáskilnað skattalaga um almennan efnislegan mælikvarða skattalaga og jafnræðis skattaðila gagnvart skattalögum.

3.2. Tillaga SAF um tímabundna niðurfellingu vörugjalda af húsbílum.

Í umsögn SAF, dags. 30. október, er óskað eftir að ákvæði XVIII til bráðabirgða í lögum nr. 29/1993, (vgl.), þess efnis að lækka skráða losun um 40%, en þó ekki meira en niður í 150 g/km áður en til álagningar vörugjalds kemur verði framlengt til 31. desember 2021. Ákvæðið kom inn í meðförum efnahags- og viðskiptanefndar við frumvarp til laga nr. 33/2020, þar sem athygli nefndarinnar hafði verið vakin á því að breytt aðferðafræði við mælingu losunar koltvísýrings sem lögfest var með lögum nr. 117/2018 hafi haft í för með sér ófyrirséðar afleiðingar varðandi húsbíla, þar sem skráð losun margfaldaðist við notkun nýju aðferðarinnar samanborið við þá gömlu. Hvað við kemur framangreindri beiðni SAF er þess að geta að þann 29. október sl. kynnti ráðuneytið frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum um skatta og gjöld (tryggingagjald, tekjuskattur, vörugjald, bifreiðagjald, skipagjald o.fl.), á samráðsgátt stjórnvalda, mál nr. S-231/2020. Í frumvarpinu er gert ráð fyrir því að umrætt ákvæði verði framlengt tímabundið til og með 31. desember 2021, þar sem endanleg lausn vegna þessa liggur ekki fyrir. Í umsögn SAF við mál nr. S-231/2020 á samráðsgátt stjórnvalda er því fagnað að ákvæðið verði framlengt til og með 31. desember 2021. SAF leggja áherslu á að unnið verði að varanlegri lausn á vörugjöldum húsbíla fyrir lok árs 2021. Ráðuneytið tekur undir það sjónarmið SAF. Ráðuneytið vill þó að lokum benda á að hafa ber í huga að um er að ræða sérstaka heimild sem eingöngu er komin til vegna breytinga á útreikningum losunargildis koltvísýrings á húsbílum. Ákvæðið er því alls óskýlt þeirri almennu tillögu sem SAF leggur til í kafla 3.1. hér að framan, þ.e. að lögfesta almenna heimild til lækkunar á álagningu vörugjalds á öllum innfluttum bifreiðum bílaleigna á árinu 2021 og eftir atvikum á árunum 2022 og 2023.

4. Greiðsla kostnaðar vegna reksturs Fjármálaeftirlits og skilavalds

Í umsögn Ólafs K. Ólafs f.h. 11 lífeyrissjóða er lagt til að eftirlitsgjaldi af álagningarstofni, sem lífeyrissjóðir greiða til Fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands, verði skipt á milli sjóðanna að teknu tilliti til mismunandi stærðar þeirra. Sjóðirnir telja ójafnræðis gæta í gjaldtökunni þegar horft er til stærðarmunar þeirra og vilja að gjaldið taki eingöngu mið af eignasafni sérhvers lífeyrissjóðs.

Í frumvarpinu er að finna tillögu um breytingu á samsetningu eftirlitsgjalds lífeyrissjóða vegna fjármálaeftirlits Seðlabanka Íslands. Tillagan barst ráðuneytinu frá Seðlabanka Íslands og undirbúningur tillögunnar var í samræmi við það fyrirkomulag sem gildir um framkvæmdina og fjallað er um í 2. gr. laga nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Tillagan felur í sér lækku á breytilegu eftirlitsgjaldi en hækkun á föstu eftirlitsgjaldi. Eftirlitsgjaldinu, sem um ræðir og skipting þess í fast og breytilegt gjald, er ætlað að endurspeglar þann kostnað sem raunverulega hlýst af lögbundnu eftirliti með lífeyrissjóðum. Samkvæmt þeim upplýsingum sem ráðuneytið hefur er breytingartillögunni í frumvarpinu ætlað að endurspeglar betur þann raunkostnað sem liggur að baki skoðun eftirlitsaðilans með lífeyrissjóðum.

5. Sóknargjöld

Í umsögnum þjóðkirkjunnar, Sóknarsambands Íslands, Seljakirkju og Gísla Jónassonar er fjallað um sóknargjöld og að þau eigi að vera hærri ef lögum um sóknargjald o.fl., nr. 91/1987, væri framfylgt að óbreyttu, þar sem kveðið sé á um að sóknargjöld eigi að miðast við breytingu á meðaltekjuskattsstofni. Þá kemur einnig

fram það sjónarmið í umsögnunum að sóknargjöld séu ekki framlag ríkisins til trúfélaga og safnaða heldur skil innheimtuaðila á innheimtum félagsgjöldum viðkomandi aðila.

Hvað varðar fyrirkomulag sóknargjalda þá gera lög nr. 91/1987, um sóknargjöld o.fl., ráð fyrir að ríkissjóður greiði mánaðarlegt framlag til þjóðkirkjusafnaða og skráðra trúfélaga miðað við tiltekið einingarverð fyrir hvern einstakling 16 ára og eldri. Lögin kveða á um að greiðslur til þessara aðila skuli byggja á fjölda einstaklinga samkvæmt skráningu í trúfélög í lok undangengins árs auk þess sem fjárhæð gjaldsins skal taka breytingu sem nemur hækkun á meðaltekjuskattsstofni einstaklinga á öllu landinu milli næstliðinna tekjuára. Þrátt fyrir að í lögunum sé kveðið á um að framlagið sé ákveðin hlutdeild í tekjuskatti þá hefur sú framsetning þó ekki haft sérstaka þýðingu fyrir fyrirkomulag þessara mála þar sem engin sérgreind sóknargjöld eru innheimt af ríkinu, hvorki af þeim sem greiða tekjuskatt né þeim sem eru undir skattleysismörkunum. Framlög vegna sóknargjalda eru greidd úr ríkissjóði af almennu skattfé og öðrum tekjum ríkisins, óháð innheimtu tekjuskatts og kerfisbreytingum á honum. Þetta kemur m.a. fram í því að framlögin eru greidd úr ríkissjóði þrátt fyrir að umtalsverður hluti framteljenda greiði engan tekjuskatt til ríkisins.

Í kjölfar bankahrunsins og erfiðrar stöðu ríkissjóðs var með lögum um ráðstafanir í ríkisfjármálum gripið inn í lögin um sóknargjöld með bráðabirgðaákvæðum þar sem krónutala sóknargjaldsins hefur verið fastsett árlega til samræmis við þær fjárheimildir sem gert er ráð fyrir að veita vegna sóknargjalda á fjárlögum hverju sinni samkvæmt útfærslu viðkomandi ráðuneytis á sínum útgjaldaramma að teknu tilliti til þeirra aðhaldsmarkmiða sem sett hafa verið. Sama fyrirkomulag er enn við lýði þ.e. að krónutala sóknargjaldsins ræðst af þeim fjárveitingum sem veittar eru á grundvelli fjárheimilda viðkomandi málefna viðs og málaflokks í fjárlögum ár hvert.

Í umsögnum um frumvarpið kemur fram að framlög vegna sóknargjalda lækkuðu í kjölfar bankahrunsins og erfiðrar stöðu ríkissjóðs. Í þessu samhengi er vakin athygli á því að mjög veruleg aukning varð í framlögum vegna sóknargjalda allra trúfélaga á fyrstu tveimur áratugunum eftir að núgildandi lög voru sett, eða um 106% á föstu verðlagi á milli árunna 1988 og 2008. Þá má nefna að á föstu verðlagi námu heildarframlög vegna trúfélaga 84 milljörðum kr. frá árinu 1988 til ársins 2014. Á tilteknum hluta þessa tímabils þurftu stjórnvöld að standa fyrir miklu útgjaldaaðhaldi og lækkun framlaga til ríkisstofnana til að draga úr eða varna halla á ríkisrekstrinum, einkum vegna efnahagssamdráttar í upphafi níunda áratugar síðustu aldar og síðan í nokkru minni mæli árin 2002 og 2003. Þessi aukning framlaga til trúfélaga varð því umtalsvert meiri en átti almennt við um önnur rekstrarframlög til stjórnsýslustofnana ríkisins.

Í kjölfar hruns bankakerfisins haustið 2008 afréðu stjórnvöld, m.a. í ljósi þess að framlög til trúfélaga höfðu hækkað miklu meira en framlög til flestra almennra ríkisstofnana áratuginn á undan, að draga umtalsvert úr framlögum til trúfélaga og að fella á brott ákvæði um sérstök framlög til Háskóla Íslands vegna þeirra sem standa utan trúfélaga. Um var að ræða ákvarðanir um meiri aðhaldsaðgerðir á tilteknum liðum en öðrum, sem var hluti af forgangsröðun stjórnvalda, sbr. t.d. samdrátt í framlögum til samgönguframkvæmda, þróunaraðstoðar eða stjórnsýslunnar, enda var ekki beitt flötum niðurskurði í þessum ráðstöfunum ríkisstjórnar og Alþingis. Gert var ráð fyrir að þessar aðhaldsráðstafanir væru varanlegar eins og áþekkar hagræðingarkröfur sem gerðar hafa verið til ríkisstofnana og annarra aðila sem fjármagnaðir eru úr ríkissjóði.

Þegar þróun síðustu ára er skoðuð þá er ljóst að framlög til sóknargjalda hafa hækkað meira en viðmiðunarforsendur fjárlaga gera ráð fyrir. Tímabundin framlög voru veitt til þjóðkirkjunnar til að mæta aðahaldskröfu sóknargjalda árin 2009-2012 sem námu 45 m.kr. árið 2013 og 100 m.kr. árið 2014. Árið 2015 voru viðbótarframlög veitt varanlega til sóknargjalda og 167 m.kr. fóru til þjóðkirkjunnar. Sama gerðist árið 2016 þegar árleg varanleg viðbótarframlög voru veitt til sóknargjalda og þá fóru 132,9 m.kr. til þjóðkirkjunnar.

Í fyrra, við gerð fjárlaga fyrir árið 2020, voru 150 m.kr. veittar aukalega í sóknargjöld. Það var gert samhliða miklum breytingum á fjármögnun á starfsemi þjóðkirkjunnar þegar gerður var viðbótarsamningur milli íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar (um endurskoðun á samkomulagi um kirkjujarðir og launagreiðslur presta og starfsmanna þjóðkirkjunnar frá 10. janúar 1997 og samningi íslenska ríkisins og þjóðkirkjunnar um rekstrarkostnað vegna prestsembætta og prófesta, rekstrarkostnað biskupsstofu, framlag til Kristnisjóðs og sérframlög til þjóðkirkjunnar frá 4. september 1998).

Framlög vegna sóknargjalda nema 2.738 m.kr. skv. fylgiriti fjárlaga 2021 og hafa þau verið aukin um 429 m.kr. að raunvirði m.v. vísitölu neysluverðs frá árinu 2012 eða sem nemur um 19% raunaukningu.

Loks er rétt að benda á að þegar fjárframlög til þjóðkirkjunnar og þjónusta hennar eru skoðuð að hlutfall sóknargjalda sem fer til þjóðkirkjunnar ræðst af fjölda meðlima. Á undanförunum árum hefur hlutfall Íslendinga í þjóðkirkjunni lækkað. Skv. tölum Hagstofu Íslands eru 63% Íslendinga skráð í þjóðkirkjuna árið 2020. Sambærilegt hlutfall var 80% árið 2008 og 90% árið 1998. Fjöldi þeirra sem eru í þjóðkirkjunni og teljast greiðendur sóknargjalda (einstaklingar 16 ára og eldri áður en gjaldár hefst) hefur farið lækkandi á liðnum áratug. Árið 1998 voru greiðendur 182 þús. en fjöldi greiðenda náði hámarki árið 2009 þegar þeir voru 196 þúsund. Síðan þá hefur heildarfjöldi greiðenda sóknargjalda í þjóðkirkjunni fækkað um 11 þúsund og eru 185 þúsund árið 2020. Á þessu sama tímabili hefur heildarfjöldi greiðenda sóknargjalda aukist um 7 þúsund og Íslendingum fjölgað um 45 þús.

Fjármála- og efnahagsráðuneytið telur ekki tilefni til að bregðast sérstaklega við öðrum umsögnum um frumvarpið.

Er ekki komið nóg?

Þrettán ára tekjufall

Það vekur athygli á þessu tímum, þegar stjórnvöld hafa gripið til margvíslegra aðgerða til að verja bæði fyrirtæki og einstaklinga fyrir því gríðarlega tekjufalli sem svo margir hafa orðið fyrir í kjölfar covid 19, að lesa það í fjárlagafrumvarpi ríkisstjórnarinnar að „þrátt fyrir ákvæði 2. gr. skal gjald sem rennur til þjóðkirkjúsafnaða og skráðra trúfélaga vera 980 kr. á mánuði árið 2021 fyrir hvern einstakling...“.

Sóknargjaldið skal með öðrum orðum skert verulega þrettánda árið í röð og aðeins hækka um 0,52% milli ára eða úr 975 kr. á mánuði í 980 kr. Áfram skal því, skv. þessari tillögu, gengið í sjóði trúfélaganna með því að skerða með valdboði lögmæt félagsgjöld þeirra. Trúfélögin munu því enn eitt árið verða fyrir fordæmalausum tekjufalli þar sem tekjurnar verða nú aðeins 54% af því sem vera ætti skv. lögum. Hefði því sannarlega mátt ætla að hér væri ekki síður tilefni til björgunaraðgerða en nú eru uppi gagnvart ýmsum öðrum aðilum í þjóðfélaginu.

Sóknargjaldið verður skv. frumvarpinu, eins og áður sagði, aðeins kr. 980 á mánuði á næsta ári í stað u.þ.b. 1815 kr. eins og vera ætti ef lögum um sóknargjaldið væri framfylgt. Þetta er með öllu fordæmalaus niðurskurður, sem hófst árið 2009 og hefur engan enda tekið síðan og er því algjörlega úr takti við allar þær aðgerðir aðrar sem gripið var til eftir bankahrunið.

Um þessa staðreynd er í raun engin ágreiningur, enda hafa tveir starfshópar skipaðir af innanríkisráðherra, og raunar ýmsir aðrir sérfræðingar, sem ráðherrar hafa kallað til, staðfest það með óyggjandi hætti, að trúfélögin hafi orðið fyrir mun meiri skerðingu en nokkrir aðrir aðilar í þeim neyðarráðsstöfunum sem gripið var til eftir bankahrunið. Auk þess sem slíkum ráðstöfunum er auðvitað löngu lokið gagnvart öðrum aðilum, þótt þeim sé enn haldið áfram af fullum þunga gagnvart sóknargjaldinu. Alls nemur uppsöfnuð skerðing sóknargjaldsins á þessum 13 árum 16,8 milljörðum kr. ef fyrirliggjandi fjárlagatillaga fyrir árið 2021 verður samþykkt. Það munar sannarlega um minna, enda samsvarar þessi upphæð heildarframlagi ríkissjóðs til landhelgisgæslunnar sl. þrjú ár eða heildarframlaginu til sjávarútvegsmála sl. tvö ár.

Hefur þetta gríðarlega tekjufall enda orðið til þess, að margar sóknir landsins eru komnar að fótum fram fjárhagslega. Lítið eða ekkert viðhald hefur verið á mörgum kirkjum og safnaðarheimilum í rúman áratug þannig að nú eru víða kominn upp gríðarleg vandamál vegna leka, myglu og annara afleiðinga af vanræktu viðhaldi. Sömuleiðis hefur víða dregið verulega úr öllu starfi og þjónustu vegna fjárhagsþrenginga safnaðanna. Og það á sama tíma og opinberir aðilar beina sífellt fleirum til kirkjunnar í von um félagslega og fjárhagslega aðstoð þegar stofnanirnar hafa ekki önnur ráð.

Og nú er jafnvel svo komið, að sóknirnar fá ekki einu sinni lán eða aðra fyrirgreiðslu, eins og t.d. skuldbreytingar, í viðskiptabönkunum þar söfnuðirnir teljast ekki lengur traustir viðskiptamenn vegna bágs fjárhags. Það má því segja að þeim séu nú allar bjargir bannaðar. Margoft hefur verið við því varað á liðnum árum, að í þessar aðstæður stefndi, en viðbrögð stjórnvalda verið lítil sem engin.

Einu viðbrögðin hafa í raun verið þau, að benda söfnuðunum á það, ár eftir ár, að beita bara aukinni hagræðingu til að bregðast við þessum aðstæðum. Það ætti að vera öllum ljóst, að það getur enginn hagrætt ár eftir ár í þrettán ár til að mæta því, að tekjurnar hafi að lokum lækkað um helming eins og nú er orðið. Slík “hagræðing“ leiðir að lokum aðeins til niðurskurðar á mikilvægum verkefnum, vanskila og niðurníðslu fasteigna, svo eitthvað sé nefnt. Eða hvað skyldi annars vera til ráða þegar söfnuðunum, í kjölfar niðurskurðar liðinna ára, er nú enn eitt árið ætlað að lifa á nánast óbreyttum tekjum þátt fyrir hækkuð laun, hækkaðan tilkostnað og áframhaldandi óbreyttar vaxtagreiðslur af lánum? Eða hverju breytir 0,5% hækkun sóknargjalds á móti 3,5% hækkun verðlags og enn meiri hækkun launa? Er ekki komið nóg?

Nú veit ég það, að ýmsir halda því fram að hér sé bara allt með feldu og ríkisvaldið geti bara ákveðið það sjálft á fjárlögum hvaða framlagi skuli varið til þessa málaflokks. En sé slíku haldið fram, þá er með alvarlegum hætti horft fram hjá mikilvægum staðreyndum um raunverulega stöðu sóknargjaldsins. Því þar er ekki um framlag ríkisins til trúfélaganna að ræða, eins og svo oft er látið í veðri vaka, heldur er hér um að ræða skil ríkisins, sem innheimtuaðila, á innheimtum félagsgjöldum trúfélaganna.

Til að útskýra þess staðreynd aðeins nánar skal eftirfarandi rifjað upp:

Þegar staðgreiðsla skatta var tekin upp árið 1987 upp vildi ríkisvaldið útrýma svokölluðum “nefsköttum”, sem áður voru innheimtir af gjaldheimtum sveitarfélaganna, en þær voru við þessa breytingu lagðar niður. Því var kirkjunni og öðrum trúfélögum gert það tilboð, að ríkið skyldi taka að sér að innheimta og síðan skila sóknargjöldum til réttra aðila, sem tiltekið hlutfall af tekjuskatti, nákvæmlega með sama hætti og ríkisvaldið tók við þessa breytingu að sér að innheimta útsvarið fyrir sveitarfélögin. Var þett fyrirkomulag síðan fest í lög með gildandi lögum um sóknargjöld o.fl. nr. 91/1987.

Í greinargerð með frumvarpi til þeirra laga segir, að það meginsjónarmið hafi verið haft við tillögugerðina, að trúfélögin haldi tekjustofnum sínum óskertum, miðað við það sem þau hafi áður haft. Jafnframt sé mikilvægt, að reglur sem settar verði tryggja stöðugleika á tekjustofnum þeirra. Þá segir í greinargerðinni, að kostir þeirrar leiðar, sem valin var við að reikna út og skipta umræddum gjöldum, séu einkum þeir, að hún sé einföld í framkvæmd, hún tryggi til frambúðar stöðugleika á umræddum tekjustofnum og fylgi tekjubreytingum. Þetta auðveldi trúfélögunum að áætla tekjur sínar og byggja fjárhagsáætlanir á þeim. Í framsöguræðu með frumvarpinu tók ráðherra sérstaklega fram, að með þessari breytingu væri ekki um að ræða neina breytingu á þeirri staðreynd, að hér væri um ræða félagsgjöld trúfélaganna, sem ríkið tæki nú að sér að innheimta. Upphæð sóknargjaldsins var síðan reiknað inn í heildarálagningu opinberra gjalda með nákvæmlega sama hætti og gert var með útsvarið og hefur verið innheimt skv. því viðmiði alla tíð síðan.

Nú blasir það hinsvegar við, að við þetta fyrirkomulag, sem tekið var upp árið 1987, hefur ekki verið staðið hvað sóknargjaldið varðar allt frá árinu 2009, heldur hafa allir samningar sem þar lágu að baki verið brotnir og loforð svikin. Staðreyndin er m.ö.o. sú, að skil ríkisins á innheimtum sóknargjöldum hafa verið skorin þannig niður, að ríkið stendur trúfélögunum aðeins skil á rétt rúmlega helmingi þeirra sóknargjalda sem innheimt eru, eða nánar tiltekið 54%. Afgangurinn er hreinlega látinn renna í ríkissjóð. Verður það að teljast nokkuð rausnarleg innheimtuþóknun, svo ekki sé fastar að orði kveðið. Sumir vildu jafnvel taka sér í munn mun sterkari orð um þetta framferði og halda því fram, að farið hafi verið ófjálsri hendi um sjóði trúfélaganna. Núverandi fjármálaráðherra komst m.a. þannig að orði í samtali við undirritaðan árið 2013, að hér væri í raun um ígildi fjáðráttar eða þjófnaðar að ræða.

Hlýtur það því að vera skýlaus krafa trúfélaganna, að þessi mál verði skoðuð í alvöru og síðan gengið til samninga um að leiðrétta a.m.k. eitthvað af þeirri skerðingu, sem orðin er. Því vart verður því trúað, að stjórnvöld ætli sér í alvöru að leggja starfsemi trúfélaganna í rúst eins og nú virðist stefna í og stefna með því trúfrelsi á Íslandi í hættu!

Fyrsta skrefið í slíkri leiðréttingu gæti þá t.d. verið það, að sóknargjaldið fyrir árið 2021 verði a.m.k. hækkað um svipaða upphæð og sóknargjaldið hefði átt að hækka milli áronna 2020 og 2021 skv. sóknargjaldalögunum væri það ekki skert. Væri þetta gert yrði sóknargjaldið fyrir árið 2021 u.þ.b. 1.050 kr. á mánuði. Myndi slík hækkun hafa það í för með sér, að framlagið vegna sóknargjaldsins á fjárlögum 2021 þyrfti að hækka um u.þ.b. 190 milljónir, sem virðist sannarlega ekki há upphæð miðað við það mikla tekjufall sem trúfélögi hafa orðið fyrir, né miðað við margar þær aðgerðir sem nú eru gerðar vegna tekjufalls ýmisra annara aðila.

Vil ég því leggja það til, að sóknargjaldið verði 1.050 kr. á mánuði árið 2021 fyrir hvern einstakling.

Gísli Jónasson,
prófastur
Reykjavíkurbíofastsdæmi eystra

Umsögn

Örflæði sem almenningssamgöngur

Frá

Hopp Mobility ehf - 610519-0160

City Bikes ehf - 710719-0390

Wind Mobility GbmH.

27. október, 2020

Tengiliður

Eypór Máni Steinarsson

e@hopp.bike

Samantekt

Erindi þetta er umsögn vegna 5. máls 151. löggjafarþings, Breyting á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021.

Það liggur í augum uppi að öflæði sé framtíð almenningssamgangna, sérstaklega þegar um eru ræddar skammar vegalengdir. Í borgum víðsvegar um heimin hafa örflæðiferðamátar á borð við hjól, rafknúin hlaupahjól og aðrir léttir ferðamátar bylt samgöngum á örskömmum tíma. Nú er komið að Íslandi. Það eru nú komnar fjórar deilihlaupahjólaleigur í Reykjavík, og ein deilireiðhjólaleiga. Næsta sumar verður svona þjónusta aðgengileg í Vestmannaeyjum og á Akureyri.

En nú er komið að ríkin að leggja hönd á plóg við að bæta rekstarumhverfi örflæðilausna á Íslandi, en það mun ýta undir samkeppni, og þannig auka gæði og lækka verð á þjónustu af þessu tagi til neytenda. Auðveldasta leiðin til þess að bæta umhverfið er að endurskilgreina almenningssamgöngur í lögum um virðisaukaskatt, svo að örflæðisamgöngur falli líka undir skilgreiningu almenningssamgangna. Raunveruleg áhrif núverandi skilgreiningar er sú að undir hana fellur strætókerfið og leigubifreiðar. Breytingin sem við leggjum til myndi hafa þau áhrif að almenningssamgöngur væri strætókerfið, leigubifreiðar, og örflæðisamgöngur.

Örflæðisamgöngur eru sérstaklega mikilvægar vegna þess að þær ná yfir ferðavegalengdir sem hafa verið of stuttar fyrir strætisvagna, en of langar fyrir göngu. En núna leitar fólk til einkabílsins til þess að ferðast þessar vegalengdir. Örflæðisamgöngur eru hinsvegar vistvænni, ódýrari, hvagkvæmari, heilbrigðari og leggja margfalt minna álag á innviðakerfi landsins.

Hvað eru örflæðisamgöngur?

Örflæðisamgöngur eru flotar af smáum farartækjum, aðgengilegir almenning, sem eru annað hvort að hluta til eða algerlega knúnar af mannaflí. Þetta eru farartæki á borð við hjól, rafhjól eða rafhlaupahjól.

What is Shared Micromobility?

Shared Micromobility encompasses all shared-use fleets of small, fully or partially human-powered vehicles such as bikes, e-bikes, and e-scooters.

Station-based bike share
(including e-bikes)

Dockless bike share
(including e-bikes)

Scooter share

Source: NACTO

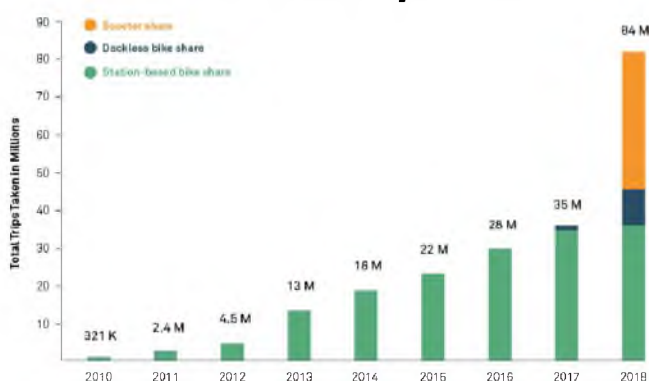
Örflæðisamgöngur búa til deiliahagkerfi fyrir ferðamáta. Í stað þess að hver einstaklingur þurfi að eiga tæki til þess að auðvelda sér ferðir geta margir einstaklingar deilt einu hjóli eða einu hlaupahjóli. Að margir einstaklingar deili einu hjóli er bæði umhverfisvænna og hagkvæmara.

Örflæði er framtíðin

Vöxtur örflæðisamgangna hefur verið ótrúlegur. Í Bandaríkjunum hefur fjöldi ferða rúmlega tvöfaldast. Í ár hófst uppbyggingin á Íslandi, en nú eru tvö fyrirtæki að bjóða upp á örflæðisamgöngur í Reykjavíkurborg.

Nú þarf ríkið að taka þátt, og skapa umhverfi þar sem samkeppni í kring um þessar þjónustur getur blómstrað, en það eykur úrval til neytenda og lækkar verð.

84 Million Trips on Shared Micromobility in 2018

Source: NACTO

Núverandi lög

Núna eru almenningssamgöngur skilgreindar í 6. lið 2. greinar í 1. kafla laga 1988 nr. 50. En skilgreiningin hljóðar svona:

[Eftirtalin vinna og þjónusta er undanþegin virðisaukaskatti:] ...

*[Almenningssamgöngur, þ.e. **fastar ferðir á ákveðinni leið** innan lands samkvæmt fyrirframbirtri áætlun, jafnt á landi, í lofti og á legi. Undanþágan nær einnig til skipulagðrar ferðaþjónustu fatlaðs fólks, [skipulagðrar ferðaþjónustu aldraðra] og skipulagðs flutnings skólabarna. Sama gildir um akstur **leigubifreiða**. Að því leyti sem fólksflutningar eru undanþegnir samkvæmt ákvæði þessu nær undanþágan til farangurs farþega og flutnings ökutækja sem er í beinum tengslum við flutning farþega.]*

Afleiðing þessarar skilgreiningar er að strætisvagnakerfið og leigubílar eru ekki virðisaukaskattskyld, en það leiðir til lægri verða á þjónustu af þessu tagi til neytenda, sem leiðir síðan til aukinnar nýtingar á þjónustunni af hálfu neytenda.

Breytingartillaga

Breytingin sem við leggjum myndi láta liðinn hljóma svona:

*[Almenningssamgöngur, þ.e. fastar ferðir á ákveðinni leið innan lands samkvæmt fyrirframbirtri áætlun, jafnt á landi, í lofti og á legi. Undanþágan nær einnig til skipulagðrar ferðaþjónustu fatlaðs fólks, [skipulagðrar ferðaþjónustu aldraðra] og skipulagðs flutnings skólabarna. Sama gildir um akstur leigubifreiða, **[leigubjónustu á raf eða fótknúnum reiðhjólum, hlaupahjólum og öðrum ótöldum vistvænum einstaklingsfarartækjum]**. Að því leyti sem fólksflutningar eru undanþegnir samkvæmt ákvæði þessu nær undanþágan til farangurs farþega og flutnings ökutækja sem er í beinum tengslum við flutning farþega.]*

Heimildir

Rannsókn National Association of City Transportation Officials:

<https://nacto.org/shared-micromobility-2018/>

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd

Reykjavík, 29. október 2020

Efni: Umsögn Landssamtaka lífeyrissjóða um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, 5. mál.

Með tölvupósti frá nefndasviði Alþingis, þann 14. október sl., var Landssamtökum lífeyrissjóða (LL) sent til umsagnar 5. mál, frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021.

Í frumvarpinu eru nokkur atriði sem varða lífeyrissjóði með beinum eða óbeinum hætti sem rétt er að koma sjónarmiðum og athugasemdum við.

Breyting á eftirlitsgjaldi, 15. gr. frumvarpsins

Í 15. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á eftirlitsgjaldi sem lífeyrissjóðum ber að greiða skv. ákvæðum laga um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi nr. 99/1999.

Í ljósi sameiningar Fjármálaeftirlitsins við Seðlabanka Íslands hafa vaknað spurningar er varða grundvöll sérstaks eftirlitsgjalds. Annars vegar hvort almennt eigi að vera sérstakt eftirlitsgjald eftir sameininguna og hins vegar ef gjaldtöku er viðhaldið eigi að nást fram hagræðing í rekstri sem ætti að birtast í umtalsverðri lækkun gjaldsins.

Talsverðar óánægjuraddir hafa heyrst meðal lífeyrissjóða er viðkoma eftirlitsgjaldið og hafa LL því ítrekað komið þeim ábendingum á framfæri að þörf sé á endurskoðun á gjaldinu og þá einkum hvernig skiptingu þess sé háttað milli sjóða, sbr. 9. tölul. 5. gr. laga nr. 99/1999. Með 15. gr. frumvarpsins eru lagðar til breytingar á skiptingunni milli sjóða með þeim hætti að fastagjaldið verði hækkað umtalsvert frá því sem verið hefur. Þessi hækkun á fasta hluta gjaldsins veldur umtalsverðri hækkun á eftirlitsgjaldinu í prósentum talið, einkum hjá minni sjóðum og fer sú hækkun í allt að 16% hækkun.

Hér skal tekið fram að hagsmundir sjóðanna af því hvernig skiptingunni er háttað eru afar ólíkir og telja LL ***mikilvægt að lagaákvæðið fái heildstæða yfirferð þar sem leitast verður við að ná sanngjarnri skiptingu gjaldsins milli ólíkra sjóða.***

Breyting á gjaldi vegna reksturs umboðsmanns skuldara, 18. gr. frumvarpsins

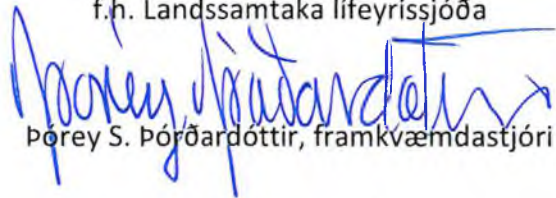
Í 18. gr. frumvarpsins er lögð til breyting á lögum um greiðslu kostnaðar við rekstur umboðsmanns skuldara nr. 166/2011. Þar er lögð til hækkun á gjaldtöku.

Hér vilja LL árétta það sem áður hefur ítrekað verið bent á að lítill hluti nýrra umsókna um greiðsluaðlögun hjá umboðsmanni skuldara tengjast fasteignalánnum. Nýjar umsóknir um greiðsluaðlögun eru því frekar til komnar vegna erfiðleika skuldara við að standa skil á öðrum skuldbindingum en fasteignalánnum, s.s. skuldum tengdum neyslulánnum eða skuldum vegna

LL telja afar mikilvægt að slík úttekt verði framkvæmd og fylgir hjálagt með umsögn þessari erindi LL til félagsmálaráðuneytisins, dags. 6. október sl..

Með 29. gr. frumvarpsins er enn og aftur lögð til framlenging á ákvæði sem kveður á um að starfsendurhæfingarsjóðir fái ekki hlutdeild í almennu tryggingagjaldi. Hér hefur því miður haldist óbreytt ástand til margra ára og skal því áréttað hér allt það sem fram hefur komið í umsögnum LL undanfarin ár við frumvörp til breytinga á ýmsum lögum vegna fjárlaga hvers ár.

Að lokum vilja LL lýsa yfir miklum stuðningi við að lagður verði grunnur að stefnumótun fyrir lífeyrissjóðakerfið í formi grænbókar. **Leggja samtökin ríka áherslu á að fá aðkomu að þeirri vinnu sem snýr að mótun framtíðarstefnu lífeyrismála á Íslandi.**

Virðingarfyllst,
f.h. Landssamtaka lífeyrissjóða

Þórey S. Þórðardóttir, framkvæmdastjóri

Hjálagt:

1. Exel-skjal sem sýnir skiptingu eftirlitsgjalds milli sjóða.
2. Afrit af bréfi LL til félagsmálaráðuneytisins, dags. 6. október 2020 en afrit þess var sent á fjármála- og efnahagráðuneytið.

Félagsmálaráðuneytið
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík 6. október 2020

Efni: Lögbundin úttekt á starfsendurhæfingarsjóði og staða örorkumála

Stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða hefur ítrekað rætt um mikilvægi þess að fram fari úttekt á starfsemi VIRK, starfsendurhæfingarsjóðs, sbr. bráðabirgðaákvæði II í lögum um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða nr. 60/2012.

Í því samhengi er vert að rifja stuttlega upp forsöguna að baki stofnun VIRK starfsendurhæfingar en á árinu 2008 var í kjarasamningum ASÍ, BSRB, BHM og KÍ við SA, fjármálaráðherra og Sambandi íslenskra sveitarfélaga samið um að hafin yrði á árinu þróun nýs fyrirkomulags endurhæfingar. Með samningnum náðist breið samstaða um mikilvægi þess að skipuleggja þjónustu og veita úrræði fyrir þá starfsmenn sem hafa skerta starfsgetu. Markmiðið var að koma að málum eins snemma og nokkur væri kostur og stuðla þannig að því að einstaklingar yrðu virkir á vinnumarkaði eftir því sem starfgeta þeirra leyfði. Samhliða þessu var fyrirhugað að leggja áfallatryggingagjald, 0,13% launatengt gjald, á launagreiðendur og skyldi ríkissjóður leggja til sömu fjárhæð frá og með árinu 2009.

Í tengslum við kjarasamninga á árinu 2011 segir í yfirlýsingu ríkisstjórnarinnar að þýðingarmikið sé að atvinnulífið í heild ásamt stjórnvöldum og lífeyrissjóðum komi að þeirri uppbyggingu. Kom fram í yfirlýsingunni að stjórnvöld muni beita sér fyrir því að lögfest verði skylda allra launagreiðenda til að greiða 0,13% iðgjald til VIRK-starfsendurhæfingarsjóðs auk þess sem sambærilegt gjald kæmi frá lífeyrissjóðum. Á þessum tíma var lagt upp með kostnaðarskiptingu í þrjá jafna hluti.

Til að gera langa sögu stutta varð afrakstur þessara fyrirætlana einkum lögfesting laga um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða nr. 60/2012. Til að greiðsluþátttaka lífeyrissjóða gæti gengið eftir var nauðsynlegt að breyta lögum um lífeyrissjóði. Var það gert með 30. gr. laga nr. 60/2012 sem breytti ákvæðum laga um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997. Var þar fyrst að nefna nauðsyn þess að tiltaka að lífeyrissjóðum sé gert heimilt að leggja til framlög til starfsendurhæfingarsjóða en lífeyrissjóðum er í grunninn aðeins ætlað það hlutverk að taka við iðgjöldum, ávaxta þau og greiða út lífeyri.

Það liggur í hlutarins eðli að gjöld sem lífeyrissjóðir greiða í annað en til greiðslu lífeyris hafa undir öllum venjulegum kringumstæðum áhrif á tryggingafræðilega stöðu sjóðanna. Til að tryggja að gjald sem lífeyrissjóðir leggja til starfsendurhæfingar hafi ekki þegar áhrif á tryggingafræðilega stöðu þeirra var tekið á þeim þætti með lögfestingu svohljóðandi ákvæðis til bráðabirgða við lífeyrissjóðalögin:

„Þrátt fyrir ákvæði 2. málsl. 1. mgr. 24. gr. laganna skal framlag lífeyrissjóða skv. 6. gr. laga um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða á árunum 2012, 2013, 2014 og 2015 ekki núvirt við tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðanna.“

Um ákvæði þetta segir í greinargerð er fylgdi frumvarpinu (30. gr.):

„Í ákvæðinu er lagt til að lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða, með síðari breytingum, verði breytt þannig að kveðið verði á um að framlög lífeyrissjóða til starfsendurhæfingarsjóða samkvæmt frumvarpi þessu teljist framlög í þeim tilgangi sem um ræðir í 2. mgr. 1. gr. og 1. mgr. 20. gr. laganna. Þó er gert ráð fyrir að framlög lífeyrissjóða til starfsendurhæfingar á árunum 2012 til og með 2015 verði ekki núvirt við tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðanna. Er það gert til þess að lágmarka hættuna á að lífeyrissjóðirnir kunni að þurfa að skerða réttindi og það hugsanlega áður en niðurstöður þeirrar heildarúttektar sem mælt er fyrir um í ákvæði til bráðabirgða II við frumvarpið liggja fyrir. Eftir að sú úttekt hefur verið framkvæmd ætti að liggja fyrir hvort með tilkomu atvinnutengdrar starfsendurhæfingar samkvæmt frumvarpi þessu verði dregið úr örorkubyrði lífeyrissjóðanna.“

Ákvæði þetta hefur verið framlengt ár hvert og er nú svohljóðandi:

„Þrátt fyrir ákvæði 2. málsl. 1. mgr. 24. gr. laganna skal framlag lífeyrissjóða skv. 6. gr. laga um atvinnutengda starfsendurhæfingu og starfsemi starfsendurhæfingarsjóða á árunum 2012, 2013, 2014, 2015, 2016, 2017, 2018, 2019 og 2020 ekki núvirt við tryggingafræðilega athugun á fjárhag sjóðanna.“

Tekið skal fram að allir virðast sýna því fullan skilning að nauðsynlegt er að úrræði séu til taks svo einstaklingar eigi þess kost að bæta starfsgetu sína og lífsgæði. Starfsendurhæfing kallar á fjárhagsleg útgjöld sem kunna að spara þjóðfélaginu frekari útgjöld í framtíðinni ef vel er að verki staðið. **Því var sett inn ákvæði sem ætlað er að tryggja að fram fari hlutlaus úttekt á áranari starfsendurhæfingar að ákveðnum tíma liðnum. Ákvæðinu er m.a. ætlað að tryggja að fjármunum sé vel varið til samræmis við ætlaðan tilgang.**

Ákvæðið er svohljóðandi:

„Stjórnvöld, aðilar vinnumarkaðarins og Landssamtök lífeyrissjóða skulu endurskoða framlög skv. 5.–7. gr. fyrir lok árs 2014.

Ráðherra skal skipa fyrir árslok 2015 óháða nefnd sérfræðinga sem geri heildarúttekt á þjónustu starfsendurhæfingarsjóða samkvæmt lögum þessum. Nefndin skal skipuð þremur til fimm nefndarmönnum og þar af einum tryggingastærðfræðingi. Nefndin skal skila skýrslu til ráðherra eigi síðar en 31. desember 2016.

Nefndinni skal falið að leggja mat á það hvort framlögum skv. 5.–7. gr. hafi verið ráðstafað með sem skilvirkustum hætti í þágu þeirra markmiða sem stefnt er að í lögum þessum og hvort þjónusta starfsendurhæfingarsjóða hafi haft mælanleg áhrif á örorkubyrði lífeyrissjóða og almannatrygginga og nýgengi örorku á starfstíma starfsendurhæfingarsjóða.

Starfsendurhæfingarsjóðir skulu bera kostnað af starfi nefndarinnar í hlutfalli við stærð þeirra og starfstíma.“

Nú nýverið mun hafa verið haldinn fundur í ráðuneytinu með fulltrúum VIRK þar sem ofangreint lagaákvæði mun m.a. hafa verið rætt. Í kjölfar þess fundar var tekið saman minnisblað af hálfu VIRK sem sent var ráðuneytinu í september sl. Í því minnisblaði má sjá að með stofnun VIRK á sínum tíma var vilji til að fara í víðtækar kerfisbreytingar er viðkoma örorkulífeyrismálum á Íslandi. Því miður hefur það verkefni dregist verulega en ljóst er að öflug starfsendurhæfing er mikilvæg þrátt fyrir að hún sé aðeins einn liður í þeirri vegferð.

Í tengslum við þetta víðfeðma verkefni hefur verið unnið að því að móta nýtt framfærslukerfi og sveigjanleg störf og hefur stjórn LL m.a. bent á að við slíka vinnu sé **afar mikilvægt að samhlíða vinnu við að hanna nýtt framfærslukerfi almannatrygginga verði hugað að aðkomu lífeyrissjóða**, sbr. m.a. bréfleg erindi þess efnis til ráðuneytisins dags. 8. janúar 2019 og ítrekun dags. 1. apríl 2019. Er hér um að ræða afar brýnt verkefni sem mikilvægt er að unnið verði að með markvissum hætti en í þessu sambandi er vert að minnast þess að enn er allt frá árinu 2011 árlega framlengt ákvæði til bráðabirgða XI. í lögum nr. 129/1997 er viðkemur samverkan á hlutverki almannatrygginga og lífeyrissjóða.

Stjórn LL tók mál þetta til umræðu á stjórnarfundi 22. september sl. og meðal fundargagna var m.a. fyrrgreint minnisblað VIRK sem sent hefur verið ráðuneytinu. Í fundargerð stjórnar LL er eftirfarandi bókað:

„Rætt var um að þegar Virk var sett á stofn hafi verið metnaðarfullar áætlanir um framtíð örorkukerfisins. Mikilvægt sé að endurvekjast vinnu við að setja skýra framtíðarsýn á örorkukerfið. Stjórn Virk hefur í hyggju að senda umrætt minnisblað á velferðarráðuneytið.

Fram kom sú ábending að samkvæmt minnisblaði Virk sé umrætt ákvæði laganna túlkað afar þröngt en ákvæðið sé í raun mun víðfeðmara en þar sé rakið. Þar sem Virk er fjármagnað að stórum hluta með greiðslum frá lífeyrissjóðakerfinu ætti sú krafa að vera eðlileg að framkvæmd sé bæði innri og ytri endurskoðun á starfsemi. Úttekt á árangri sem Talnakönnun hefur framkvæmt reglulega kemur ekki í stað óháðrar úttektar, sbr. umrætt lagaákvæði.

Voru stjórnarmenn sammála um að mikilvægt sé að fram fari óháð úttekt á starfsemi.

Rætt var um mikilvægi þess að mótuð verði framtíðarstefna fyrir örorkumálin og að aðilar vinnumarkaðarins og LL þyrftu að koma að slíkri vinnu.

Ákveðið var að fela framkvæmdarstjóra LL að rita bréf til félagsmálaráðuneytisins og benda á umrætt lagaákvæði með beiðni um að því verði fylgt eftir með úttekt á starfsemi Virk. Fram kom að ekki væri um að ræða gagnrýni á starfsemi Virk enda vinni þeir mikilvægt starf.“

Með bréfi þessu er þeirri beiðni stjórnar LL komið á framfæri að LL fái aðkomu að vinnu við mótun framtíðarstefnu endurhæfingar- og örorkumála. Nú er liðinn áratugur frá því að lífeyrissjóðir komu að fjármögnun starfsendurhæfingar sem talinn er mikilvægur liður í þeirri vegferð að koma fólki til aðstoðar við að halda starfgetu. **Þykir nú afar brýnt að skýrum lagaákvæðum er kveða á um skyldu ráðherra til skipunar nefndar sem skal skila úttekt á árangri starfsendurhæfingarsjóða sé fylgt eftir í framkvæmd.**

Óska LL eftir afstöðu stjórnvalda til málsins og eru LL tilbúin til að eiga fund og opnar umræður um stöðu endurhæfingar- og örorkumála enda mikilvægt að við leggjumst öll á eitt við að tryggja að unnið sé heildstætt og markvisst að málinu og stuðla þannig að því að sem allra bestur árangur náist.

Virðingarfyllst,

F.h. stjórnar LL

Þórey S. Þórðardóttir, framkvæmdastjóri

Hjálagt:

Afrit bréfa LL til félagsmálaráðuneytisins, dags. 8. janúar 2019 og 1. apríl 2019.

Afrit sent:

Fjármála- og efnahagsráðuneytinu

Félagsmálaráðuneytið
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík, 8. janúar 2019

Efni: Nýtt framfærslukerfi og sveigjanleg störf

Örorkutiðni hefur aukist og kunna ýmsar ástæður að liggja þar að baki. Málefnið varðar allt þjóðfélagið og hafa stjórnvöld og aðilar vinnumarkaðarins reynt að rýna vandann með það að markmiði að finna leiðir til að sporna við þessari neikvæðu þróun. Í þessu augnamiði hefur mikill kraftur og fjármunir farið til starfsendurhæfingar og mikilvægt að sú vinna skili tilætluðum árangri en til að svo geti orðið þarf fleira að koma til.

Það er óumdeild staðreynd að framfærsla viðkomandi hefur veruleg áhrif á það hvort árangur náist í þessum efnum en þar hefur pottur verið brotinn.

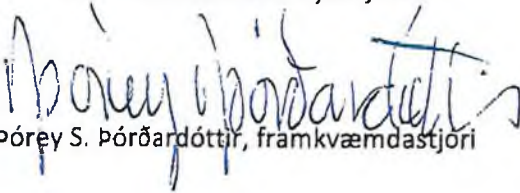
Skýrar línur liggja ekki fyrir á milli hlutverks almannatrygginga annars vegar og lífeyrissjóða hins vegar þegar kemur að greiðslum á örorkulífeyri. Allt frá 1. janúar árið 2011 hefur bráðabirgðaákvæði XI. í lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 verið framlengt þar til fundin yrði framtíðarlausn á samverkan greiðslna almannatrygginga og lífeyrissjóða. Slík framtíðarlausn liggur enn ekki fyrir og er LL ekki kunnugt um að slík vinna sé í gangi. Nú síðast á árinu 2018 við framlengingu á gildistöku umrædds bráðabirgðaákvæðis segir í umsögn LL:

„Nú er lagt til í frumvarpinu að ákvæðið verði framlengt um eitt ár. LL styðja framlengingu ákvæðisins en vilja sem ítrekað fyrr leggja ríka áherslu á mikilvægi þess að fundin verði framtíðarlausn á víxlverkunum á greiðslum almannatrygginga og lífeyrissjóða. Vilja LL skora á ríkisstjórn í samstarfi við aðila vinnumarkaðar að taka þetta málefni föstum tökum en málið varðar framfærslu viðkvæms hóps í samfélaginu. Tekið skal fram að LL vilja gjarnan eiga faglega aðkomu að þeirri vinnu að móta framtíðarsýn á þennan málaflokk þegar að því kemur.“

Í velferðarráðuneytinu (nú félagsmálaráðuneytinu) er nú unnið að því að setja á laggirnar nýtt framfærslukerfi og tengja það við sveigjanleg störf. Á fundi samráðshóps ASÍ og SA um lífeyrismál sem haldinn var 4. desember sl. var m.a. haldin kynning á þessarar vinnu og ljóst að mikill metnaður liggur þar að baki. Það sem LL telja þó verulega á skorta er að hugað sé að aðkomu lífeyrissjóða þegar kemur að framfærslu umræddra aðila.

Stjórn LL telur afar mikilvægt að samhliða vinnu við að hanna nýtt framfærslukerfi almannatrygginga verði hugað að aðkomu lífeyrissjóða við framfærslu endurhæfingar- og örorkulífeyrisbega og er því með bréfi þessu eindregið hvatt til þess að svo verði og óska LL eftir aðkomu að þeirri vinnu.

Virðingarfyllst,
f.h. Landssamtaka lífeyrissjóða

Þórey S. Þórðardóttir, framkvæmdastjóri

Samrit sent:

Fjármála- og efnahagsráðuneyti

Félagsmálaráðuneytið
Skógarhlíð 6
105 Reykjavík

Reykjavík 1. apríl 2019

Efni: Beiðni um kynningu á vinnu við mótn nýs framfærslukerfis og sveigjanleg störf

Vísað er til bréfs, dags. 8. janúar 2019, þar sem Landssamtök lífeyrissjóða (LL) leggja áherslu á mikilvægi þess að samhliða vinnu í ráðuneytinu við hönnun nýs framfærslukerfis almannatrygginga og sveigjanleg störf verði hugað að aðkomu lífeyrissjóða við framfærslu endurhæfingar- og örorkulífeyrisþega.

Línur milli hlutverka almannatrygginga og lífeyrissjóða þegar kemur að greiðslum á örorkulífeyri eru á tíðum óskýrar og hafa LL lagt á það mikla áherslu að fundin verði framtíðarlausn á samverkan greiðslna. Skýrasta dæmið er bráðabirgðaaákvæði XI. í lögum um skyldutryggingu lífeyrisréttinda og starfsemi lífeyrissjóða nr. 129/1997 en það ákvæði hefur verið framlengt allt frá árinu 2011 þar til fundin verður framtíðarlausn á samverkan greiðslna almannatrygginga og lífeyrissjóða.

Á síðasta stjórnarfundum LL var málið til umræðu og kom skýrt fram að stjórnarmenn eru ekki upplýstir um stöðu málsins og þá vakna jafnframt spurningar um hvort LL geti ljáð atbeina sinn að málinu svo sem með aðkomu sérfræðinga.

Við leitum því hér með til ráðuneytisins með beiðni um að fá kynningu fyrir stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða á þeirri vinnu sem í gangi er í ráðuneytinu varðandi nýtt framfærslukerfi og sveigjanleg störf og myndi dagsetningin **29. apríl kl. 10** henta einkar vel, ef því verður við komið.

Virðingarfyllt

Þórey S. Þórðardóttir
framkvæmdastjóri

Lífeyrissjóður	Eftirlitsgjald FME 2020				Eftirlitsgjald FME 2021 - frumvarp 2020				Breyting frá fyrra ári	
	Hrein eign 31.12.2018	Fast	Breytilegt	Samtals	Hrein eign 31.12.2019	Fast	Breytilegt	Samtals	Kr.	%
Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins	872.778.645	9.400.000	33.814.745	43.214.745	1.017.521.397	11.280.000	26.271.331	37.551.331	-5.663.415	-13,1%
Lífeyrissjóður verslunarmanna	712.742.267	9.400.000	27.614.331	37.014.331	867.670.216	11.280.000	22.402.331	33.682.331	-3.332.000	-9,0%
Gildi - lífeyrissjóður	561.217.470	9.400.000	21.743.687	31.143.687	661.070.958	11.280.000	17.068.156	28.348.156	-2.795.531	-9,0%
Birta lífeyrissjóður	372.352.851	9.400.000	14.426.358	23.826.358	432.028.797	11.280.000	11.154.528	22.434.528	-1.391.829	-5,8%
Frjalsi lífeyrissjóðurinn	237.000.836	9.400.000	9.182.309	18.582.309	284.474.132	11.280.000	7.344.822	18.624.822	42.514	0,2%
Almenni lífeyrissjóðurinn	229.482.949	9.400.000	8.891.037	18.291.037	269.133.633	11.280.000	6.948.747	18.228.747	-62.290	-0,3%
Stapi lífeyrissjóður	220.706.668	9.400.000	8.551.011	17.951.011	256.133.220	11.280.000	6.613.090	17.893.090	-57.921	-0,3%
Brú Lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga	216.386.355	9.400.000	8.383.626	17.783.626	249.103.345	11.280.000	6.431.586	17.711.586	-72.040	-0,4%
Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda	162.064.900	9.400.000	6.279.007	15.679.007	184.207.817	11.280.000	4.756.052	16.036.052	357.045	2,3%
Festa - lífeyrissjóður	148.927.509	9.400.000	5.770.015	15.170.015	176.578.514	11.280.000	4.559.071	15.839.071	669.056	4,4%
Lífsvær lífeyrissjóður	88.906.579	8.100.000	3.444.577	11.544.577	104.566.629	9.720.000	2.699.800	12.419.800	875.223	7,6%
Íslenski lífeyrissjóðurinn	80.401.156	8.100.000	3.115.045	11.215.045	99.150.205	9.720.000	2.559.954	12.279.954	1.064.909	9,5%
Lífeyrissjóður bankamanna	78.102.879	8.100.000	3.026.001	11.126.001	84.110.223	9.720.000	2.171.637	11.891.637	765.636	6,9%
Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar	78.814.689	8.100.000	3.053.579	11.153.579	82.873.863	9.720.000	2.139.716	11.859.716	706.137	6,3%
Lífeyrissjóður Vestmannaeyja	53.441.427	8.100.000	2.070.523	10.170.523	61.112.029	9.720.000	1.577.848	11.297.848	1.127.325	11,1%
Eftirlaunasj atvinnuflugmanna	37.374.887	8.100.000	1.448.044	9.548.044	43.536.968	9.720.000	1.124.079	10.844.079	1.296.034	13,6%
Lífeyrissjóður bænda	33.981.749	8.100.000	1.316.581	9.416.581	37.240.874	9.720.000	961.520	10.681.520	1.264.939	13,4%
Lífeyrissjóður starfsmanna Búnaðarbanka Íslands	23.759.279	4.400.000	920.524	5.320.524	25.105.620	5.280.000	648.201	5.928.201	607.676	11,4%
Lífeyrissjóður Rangæinga	12.390.194	4.400.000	480.043	4.880.043	14.276.543	5.280.000	368.605	5.648.605	768.562	15,7%
Lífeyrissjóður starfsmanna Akureyrarbæjar	12.012.612	4.400.000	465.414	4.865.414	12.712.789	5.280.000	328.231	5.608.231	742.817	15,3%
Lífeyrissjóður Tannlæknafélag Ísl	5.973.006	2.500.000	231.417	2.731.417	6.898.577	3.000.000	178.114	3.178.114	446.697	16,4%
Samtals:	4.238.818.907	166.400.000	164.227.875	330.627.875	4.969.506.348	199.680.000	128.307.419	327.987.419	-2.640.456	-0,8%

Lífeyrissjóður	Eftirlitsgjald FME 2020				Eftirlitsgjald FME 2021 - frur		
	Hrein eign 31.12.2018	Fast	Breytilegt	Samtals	Hrein eign 31.12.2019	Fast	Breytilegt
Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins	872.778.645	9.400.000	33.814.745	43.214.745	1.017.521.397	11.280.000	26.271.331
Lífeyrissjóður verslunarmanna	712.742.267	9.400.000	27.614.331	37.014.331	867.670.216	11.280.000	22.402.331
Gildi - lífeyrissjóður	561.217.470	9.400.000	21.743.687	31.143.687	661.070.958	11.280.000	17.068.156
Birta lífeyrissjóður	372.352.851	9.400.000	14.426.358	23.826.358	432.028.797	11.280.000	11.154.528
Frjálsi lífeyrissjóðurinn	237.000.836	9.400.000	9.182.309	18.582.309	284.474.132	11.280.000	7.344.822
Almenni lífeyrissjóðurinn	229.482.949	9.400.000	8.891.037	18.291.037	269.133.633	11.280.000	6.948.747
Stapi lífeyrissjóður	220.706.668	9.400.000	8.551.011	17.951.011	256.133.220	11.280.000	6.613.090
Brú Lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga	216.386.355	9.400.000	8.383.626	17.783.626	249.103.345	11.280.000	6.431.586
Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda	162.064.900	9.400.000	6.279.007	15.679.007	184.207.817	11.280.000	4.756.052
Festa - lífeyrissjóður	148.927.509	9.400.000	5.770.015	15.170.015	176.578.514	11.280.000	4.559.071
Lífsværk lífeyrissjóður	88.906.579	8.100.000	3.444.577	11.544.577	104.566.629	9.720.000	2.699.800
Íslenski lífeyrissjóðurinn	80.401.156	8.100.000	3.115.045	11.215.045	99.150.205	9.720.000	2.559.954
Lífeyrissjóður bankamanna	78.102.879	8.100.000	3.026.001	11.126.001	84.110.223	9.720.000	2.171.637
Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar	78.814.689	8.100.000	3.053.579	11.153.579	82.873.863	9.720.000	2.139.716
Lífeyrissjóður Vestmannaeyja	53.441.427	8.100.000	2.070.523	10.170.523	61.112.029	9.720.000	1.577.848
Eftirlaunasj atvinnuflugmanna	37.374.887	8.100.000	1.448.044	9.548.044	43.536.968	9.720.000	1.124.079
Lífeyrissjóður bænda	33.981.749	8.100.000	1.316.581	9.416.581	37.240.874	9.720.000	961.520
Lífeyrissjóður starfsmanna Búnaðarbanka Íslands	23.759.279	4.400.000	920.524	5.320.524	25.105.620	5.280.000	648.201
Lífeyrissjóður Rangæinga	12.390.194	4.400.000	480.043	4.880.043	14.276.543	5.280.000	368.605
Lífeyrissjóður starfsmanna Akureyrarbæjar	12.012.612	4.400.000	465.414	4.865.414	12.712.789	5.280.000	328.231
Lífeyrissjóður Tannlæknafél Ísl	5.973.006	2.500.000	231.417	2.731.417	6.898.577	3.000.000	178.114
Samtals:	4.238.818.907	166.400.000	164.227.875	330.627.875	4.969.506.348	199.680.000	128.307.419
		50%	50%	100%		61%	39%
Fjárhæðir í þús. kr.	0,0078%				0,0066%		
	330.627.875	164.227.875			327.987.419	128.307.419	
Hlutfall, breytilegt gjald		49,7%				39,1%	

nvarp 2020	Breyting frá fyrra ári	
	Samtals	Kr. %
	37.551.331	-5.663.415 -13,1%
	33.682.331	-3.332.000 -9,0%
	28.348.156	-2.795.531 -9,0%
	22.434.528	-1.391.829 -5,8%
	18.624.822	42.514 0,2%
	18.228.747	-62.290 -0,3%
	17.893.090	-57.921 -0,3%
	17.711.586	-72.040 -0,4%
	16.036.052	357.045 2,3%
	15.839.071	669.056 4,4%
	12.419.800	875.223 7,6%
	12.279.954	1.064.909 9,5%
	11.891.637	765.636 6,9%
	11.859.716	706.137 6,3%
	11.297.848	1.127.325 11,1%
	10.844.079	1.296.034 13,6%
	10.681.520	1.264.939 13,4%
	5.928.201	607.676 11,4%
	5.648.605	768.562 15,7%
	5.608.231	742.817 15,3%
	3.178.114	446.697 16,4%
	327.987.419	-2.640.456 -0,8%

100%

Nefndasvið Alþingis
Austurstræti 8-10
101 Reykjavík

sent á nefndasvid@althingi.is

Reykjavík, 26. október 2020

Umsögn Landverndar um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021, 5. mál.

Stjórn Landvernd hefur kynnt sér greinar 1, 5-8, 10 og 27 og kafla XVIII í framangreindu frumvarpi og vill koma á framfæri nokkrum athugasemdum.

Kolefnisgjald

Eins og komið hefur fram í mörgum umsögnum Landverndar telur stjórn samtakanna að hátt kolefnisgjald sé nauðsynleg og réttlát leið til þess að draga úr losun gróðurhúsalofttegunda. Þar er mengunarbótareglan (polluter pays principle) virkjuð. Auk þess hafa alþjóðastofnanir og nágranalönd okkar sýnt fram á að hátt kolefnisgjald virkar vel án þess að hafa neikvæð áhrif á efnahaginn. Kolefnisgjald í Svíþjóð hefur haft mjög jákvæð áhrif á samdrátt í losun án þess að hafa neikvæð áhrif á efnahaginn¹. Sama má segja um British Columbia í Kanada². Loftslagsráð Danmerkur telur hátt kolefnisgjald lykilaðgerð til að ná markmiðum landsins um 70% samdrátt í losun GHG fyrir árið 2030³. Nýleg rannsókn sýnir að í þeim löndum sem kolefnisgjald hefur verið notað hefur það ekki haft neikvæð áhrif á efnahaginn⁴. Þá hafa OECD⁵ og Alþjóðagjaldeyrissjóðurinn⁶ gefið út að kolefnisgjaldið verði að hækka til þess að ná Parísarsamkomulaginu. Samkvæmt viðmiðum Alþjóðagjaldeyrissjóðsins verður að tvö- til þrefalda það hér til þess að það hafi tilætluð áhrif. Kosturinn við það er einnig að hátt kolefnisgjald nær til langflestra geira og hægt er að tryggja að tekjulágir hópar beri ekki óeðlilega háar byrðar með því að dreifa gjaldinu aftur til íbúanna.

Í þessu frumvarpi er lagt til að kolefnisgjald á eldsneyti (1. gr.) og gjald vegna losunar gróðurhúsalofttegunda utan ETS (27. gr.) hækki eingöngu um 2,5%. Vísitala neysluverðs hefur hækkað

¹ Miljödepartementet, Regeringen (2019). En samlad politik för klimatet – klimatpolitisk handlingsplan. Prop. 2019/20:65

² sjá til dæmis A. Yamazaki (2017) *Jobs and climate policy: Evidence from British Columbia's revenue-neutral carbon tax*. J Env Econom and Man **83** pp. 197-216 og umfjöllun Kathryn Harrison frá 2019 í Policy Options Politiques, <https://policyoptions.irpp.org/magazines/july-2019/lessons-from-british-columbias-carbon-tax/>

³ Klimaráðet (2020) *Kendte veje og nye spor til 70 procents reduktion*, Klimaráðet, Kaupmannahöfn.

⁴ sjá nokkrar greinar í Climate Change Economics (2018) vol 9 issue 1 Ed. Robert Mendelson

⁵ OECD (2019). Taxing Energy Use 2019: Using Taxes for Climate Action, OECD Publishing, Paris,

⁶ International monetary fund (2019). *Fiscal monitor - How to Mitigate Climate Change*. IMF publishing, Washington

um 5% frá því í desember 2018 þegar gjaldið var síðast hækkað⁷. Þessi hækkun nú heldur því ekki einu sinni í við verðlagsþróun.

Stjórn Landverndar leggur til að kolefnisgjald verði hækkað í skrefum þannig að það verði 2x-3x fyrir árið 2023. Það er, upp í 20-30 kr/L bensíns, og annað eldsneyti til samræmis skv. 1. gr. , og losunargjald skv. 27. gr. verði 7-10.000. Þessar aðgerðir eru lágmark til þess að kolefnisgjald skili raunverulegum árangri. Þá hvetur Landvernd stjórnvöld til þess að deila gjaldinu aftur út til almennings þannig að ekki verði um tekjustofn ríkisins að ræða. Í fyrsta skrefinu leggur Landvernd til að kolefnisgjald verði hækkað úr 10 kr. í 15 fyrir bensín og til samræmis fyrir annað eldsneyti í 1. grein frumvarpsins og að losunargjald verði hækkað í 4600 kr./tonn í 27. grein frumvarpsins vegna ársins 2021.

Vöru-, olíu- og kílómetragjald

Landvernd styður boðaðar hækkanir á vörugjöldum á eldsneyti (5. og 6. gr.) og á olíu- og kílómetragjaldi (7. og 8. gr.) en bendir á að þær eru ekki í takt við vísitölu neysluverðs eins og farið var yfir hér að ofan og ættu því að hækka meira.

Bifreiðagjald

Stjórn Landverndar telur nauðsynlegt að hækka bifreiðagjald meira en lagt er til í 10. gr til þess að hraða orkuskiptum í samgöngum. Landvernd hefur lagt til að innflutningur á bensín- og díselbílum verði bannaður frá árinu 2023 til þess að bannið skili árangri á skuldbindingartímabili Parísarsáttmálans en ekki frá árinu 2030 eins og stefnt er að í aðgerðaáætlun ríkisstjórnarinnar í loftslagsmálum. Nýjir bílar eru amk. 10 ár í notkun frá því að þeir eru keyptir. Landvernd leggur til að tölurnar í 10. gr. verði hækkaðar um 30% og að stefnt verði að 30% hækkun til viðbótar á næsta ári.

Úrvinnslugjald og urðunarskattur

Landvernd styður boðaðar hækkanir á úrvinnslugjaldi í og telur að þær styðji við innleiðingu hringrásarhagkerfisins.

Stjórn Landverndar telur mjög alvarlegt að horfið hafi verið frá hugmyndum um urðunarskatt. Urðunasskattur átti að draga úr losun um 28 þúsund tonn á ári og átti að koma til framkvæmda strax. Í ljósi þess á hversu veikum grunnið aðgerðaáætlun í loftslagsmálum hvílir nú þegar er mjög alvarlegt að ríkisstjórnin skuli sjálf hætta við boðaðar aðgerðir hennar. Aðgerðaáætlunin er nú þegar veik vegna of bjartsýnnar grunnsviðsmyndar, skorts á pólitískri sýn, veikrar stjórnsýslu og skorts á þvingandi aðgerðum. Ríkisstjórnin hefur sjálf ákveðið að hætta við sínar eigin aðgerðir í sinni eigin aðgerðaáætlun örfáum mánuðum eftir að hún var sett fram. Með þessu veikir ríkisstjórnin afar brothætta áætlun ekki bara vegna þess að nú þurfa þessi 28 þúsund tonn að koma annarsstaðar frá heldur líka því þetta grefur undan trúverðugleika áætlunarinnar. Eins og rakið er í grein formans Ungra umhverfissinna um málið höfðu öll andmæli komið fram löngu áður en aðgerðaáætlunin var sett fram⁸ og því rökin um mótmæli

⁷ <https://www.hagstofa.is/talnaefni/efnahagur/verdlag/visitala-neysluverds/>

⁸ Þorgerður María Þorbjarnardóttir (2020). *Er stjórnsýslan í algjörum molum?* Vísir netútgáfa 19. október 2020. sótt af <https://www.visir.is/g/20202026417d/er-stjornsyslan-i-algjorum-molum->

Sorpu og sveitafélaganna haldlítíl. Hvaða aðgerðir í loftslagsmálum hefur ríkisstjórnin hugsað sér að standa við?

Lokaorð

Mikilvægt er að hækka kolefnisgjald og bifreiðagjöld. Stjórn Landverndar telur að stjórnvöld verið að skýra hvernig urðunarskattur hvarf úr áætlunum stjórnvalda. Þá mætti einnig skoða margskonar aðra umhverfisskatta og auðlindagjöld eins og til dæmis á leyfi til sjókvíældis.

Virðingarfyllst,
f.h. stjórnar Landverndar

Auður Önnu Magnúsdóttir, framkvæmdastjóri

Reykjavík, 30. október 2020

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd

Efni: Umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, 5. mál.

Hjálagt er umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) vegna frumvarps til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, 5. mál.

Breyting á eftirlitsgjaldi, 15. gr. frumvarpsins

Í ákvæðinu er lögð til breyting á samsetningu eftirlitsgjalds lífeyrissjóða með hækkun á föstu gjaldi og lækkun á breytilegu gjaldi. Með breytingunni er ætlunin að taka tillit til þeirrar fækkunar lífeyrissjóða sem hefur orðið á undanförmum árum. Þannig að fastagjaldið sé áfram svipað hlutfall af heildargjaldi lífeyrissjóðanna og verið hafði.

LSR telur mikilvægt að eftirlitsgjaldið endurspegli þann kostnað sem fellur til við eftirlit hjá hverjum sjóði fyrir sig. Eftirlitsgjald lífeyrissjóða hefur hækkað úr 305 milljónum kr. fyrir árið 2017 í 331 milljón kr. fyrir árið 2020. Hækkunin á þessum þremur árum nemur 8,5%. Á sama tíma hefur sá hluti af gjaldinu sem LSR greiðir hækkað um 36%. Samanlögð hækkun eftirlitsgjaldsins til annarra lífeyrissjóða en LSR hefur á sama tíma numið 5% sbr. meðfylgjandi töflu.

Sú breyting á eftirlitsgjaldinu sem kemur fram í þeim frumvarpsdrögum sem eru hér til umsagnar tryggir að mati LSR eðlilegri dreifingu á eftirlitsgjaldinu milli lífeyrissjóða en verið hefur sl. 3 ár. Með hliðsjón af framansögðu styður LSR að 15. gr. frumvarpsins nái fram að ganga óbreytt.

Virðingarfyllst,

Nöfn lífeyrissjóða	Eftirlitsgjald FME 2021 - miðað við frumvarpsdrög			FME eftirlitsgjald 2017			Breyting FME gjalds 2017-2021		Breyting FME gjalds 2017-2020	
	Fast	Breytilegt	Samtals	Fast gjald	Breytilegt	Samtals	Fjárhæð	Br. %	Fjárhæð	Br. %
Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins	11.280.000	26.271.331	37.551.331	9.400.000	22.358.998	31.758.998	5.792.332	18,2%	11.455.747	36,1%
Lífeyrissjóður verslunarmanna	11.280.000	22.402.331	33.682.331	9.400.000	22.386.950	31.786.950	1.895.381	6,0%	5.227.381	16,4%
Gildi lífeyrissjóður	11.280.000	17.068.156	28.348.156	9.400.000	17.453.993	26.853.993	1.494.163	5,6%	4.289.694	16,0%
Birta lífeyrissjóður	11.280.000	11.154.528	22.434.528	9.400.000	11.964.993	21.364.993	1.069.536	5,0%	2.461.365	11,5%
Frjálsi lífeyrissjóðurinn	11.280.000	7.344.822	18.624.822	9.400.000	6.668.316	16.068.316	2.556.506	15,9%	2.513.992	15,6%
Almenni lífeyrissjóðurinn	11.280.000	6.948.747	18.228.747	9.400.000	6.679.587	16.079.587	2.149.160	13,4%	2.211.450	13,8%
Stapi lífeyrissjóður	11.280.000	6.613.090	17.893.090	9.400.000	6.875.987	16.275.987	1.617.103	9,9%	1.675.024	10,3%
Brú lífeyrissjóður	11.280.000	6.431.586	17.711.586	9.400.000	4.388.660	13.788.660	3.922.926	28,5%	3.994.965	29,0%
Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda	11.280.000	4.756.052	16.036.052	9.400.000	5.358.789	14.758.789	1.277.263	8,7%	920.218	6,2%
Festa lífeyrissjóður	11.280.000	4.559.071	15.839.071	9.400.000	4.310.681	13.710.681	2.128.390	15,5%	1.459.334	10,6%
Lífsvær lífeyrissjóður	9.720.000	2.699.800	12.419.800	8.100.000	2.544.413	10.644.413	1.775.388	16,7%	900.165	8,5%
Íslenski lífeyrissjóðurinn	9.720.000	2.559.954	12.279.954	8.100.000	2.102.971	10.202.971	2.076.983	20,4%	1.012.074	9,9%
Lífeyrissjóður bankamanna	9.720.000	2.171.637	11.891.637	8.100.000	2.592.499	10.692.499	1.199.139	11,2%	433.502	4,1%
Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar	9.720.000	2.139.716	11.859.716	8.100.000	2.770.394	10.870.394	989.322	9,1%	283.185	2,6%
Lífeyrissjóður Vestmannaeyja	9.720.000	1.577.848	11.297.848	8.100.000	1.740.833	9.840.833	1.457.015	14,8%	329.690	3,4%
Eftirlaunarsjóður FÍA	9.720.000	1.124.079	10.844.079	8.100.000	1.141.548	9.241.548	1.602.531	17,3%	306.497	3,3%
Lífeyrissjóður bænda	9.720.000	961.520	10.681.520	8.100.000	1.172.841	9.272.841	1.408.680	15,2%	143.741	1,6%
Lífeyrissjóður starfsm. Búnaðarbanka Íslands	5.280.000	648.201	5.928.201	4.400.000	814.550	5.214.550	713.651	13,7%	105.975	2,0%
Lífeyrissjóður Rangæinga	5.280.000	368.605	5.648.605	2.500.000	358.002	2.858.002	2.790.603	97,6%	2.022.041	70,8%
Lífeyrissjóður starfsmanna Akureyrarbæjar	5.280.000	328.231	5.608.231	4.400.000	396.416	4.796.416	811.815	16,9%	68.998	1,4%
Lífeyrissjóður Tannlæknafélags Íslands	3.000.000	178.114	3.178.114	2.500.000	182.256	2.682.256	495.858	18,5%	49.161	1,8%
Lífeyrissjóður hjúkrunarfræðinga	Sameining við LSR			8.100.000	1.063.738	9.163.738	-9.163.738	-	-9.163.738	-
Lífeyrissjóður starfsmanna Kópavogsbæjar	Sameining við Brú lífeyrissjóð			2.500.000	160.198	2.660.198	-2.660.197	-	-2.660.198	-
Eftirlaunarsjóður Reykjanesbæjar	Sameining við Brú lífeyrissjóð			2.500.000	151.323	2.651.323	-2.651.323	-	-2.651.323	-
Eftirlaunarsj. Starfsm. Útvegsbanka Íslands	Sjóður lagður niður			1.400.000	1.067	1.401.067	-1.401.067	-	-1.401.067	-
Samtals:	199.680.000	128.307.419	327.987.419	179.000.000	125.640.000	304.640.000	23.347.420	7,7%	25.987.875	8,5%

Frá Ólafi K. Ólafs, framkvæmdastjóra LSB

Sæl

Varðar breytingar á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021, 5. mál, lagafrumvarp, 15. gr. um eftirlitsgjald Fjármálaeftirlitsins (FME), 151. löggjafarþing 2020–2021.

Þessi póstur er ætlaður til upplýsingar fyrir efnahags- og viðskiptanefnd Í framhaldi af fundi með nefndinni 9. nóvember 2020:

- Ítarefni.
- Vakin er athygli á röngum staðhæfingum og tölulegum rangfærslum í umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) vegna 15. gr., Dbnr. 307 4.11.2020.
- Neðst í póstinum eru fylgigögn: Umsögn ellefu lífeyrissjóða og umsögn LSR.

Undirritaður er reiðubúinn að veita frekari upplýsingar.

Virðingarfyllst,

Ólafur K. Ólafs, s. 893 0354.

Efni:

- 1. Þskj. 275 – 266. mál 2006 og um óréttláta mismunun við skiptingu eftirlitsgjalds FME.**
- 2. Rangar staðhæfingar og tölulegar rangfærslur í umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (Dbnr. 307) til nefndasviðs Alþingis, 5. mál 2021, 4.11.2020.**

1. Þskj. 275 – 266. mál 2006 og um óréttláta mismunun við skiptingu eftirlitsgjalds FME.

Á fundi með nefndinni 9. nóvember 2020 vísaði undirritaður til: **Þskj. 275 — 266.**

mál. Frumvarp til laga um breytingu á lögum nr. 99/1999, um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi, með síðari breytingum. (Lagt fyrir Alþingi á 133. löggjafarþingi **2006–2007.**):

„Breytingar eru einnig gerðar á fastagjöldum lífeyrissjóða en þau varða innbyrðis skiptingu álagðs eftirlitsgjalds milli lífeyrissjóðanna, og byggjast á tillögum Landssamtaka lífeyrissjóða og óskum samtakanna um að þáttur fastagjaldanna í heildarálagningu á lífeyrissjóði nemi hverju sinni um 60% af heildarálagningunni á lífeyrissjóðina.“

Eftirlitsgjald FME er skattlagning í ríkissjóð og gjaldtaka af þeim toga sem hér um ræðir er því ekkert annað en eitt form af skattheimtu. Þar, eins og endranær, þarf að huga að **grundvallarreglum** sem gilda á þeim vettvangi, s.s. um skýra og ótvíræða heimild, en þó **umfram allt jafnræði, sem löggjafinn hefur ekki gætt eins og málið liggur nú fyrir.**

- Gjaldtaka af lífeyrissjóðunum á formi eftirlitsgjalds er **skattheimta** á borð við bankaskatt og þarf því að **samræmast jafnræðisreglu og öðrum áskilnaði laga og stjórnarskrár um álagningu og jöfnun opinberra gjalda.** Breyta þarf álagningunni þannig að henni verði réttilega skipt milli sjóðanna að teknu tilliti til mismunandi stærðar þeirra.
- **Verulegs ójafnræðis gætir** með hvaða hætti eftirlitsgjald FME hefur verið lagt á ef horft er til stærðarmunar sjóða. Skattlagningunni hefur verið hagað þannig að 60% gjaldsins hefur verið skipt jafnt á sjóðina, en 40 prósentum verið jafnað að tiltölu.
- Sem einfalt dæmi um mismununina má nefna að ef eftirlitsgjaldið yrði samkvæmt frumvarpinu þyrfti minnsti lífeyrissjóðurinn, Lífeyrissjóður tannlæknafélags Íslands, að greiða 3,2 m.kr. á næsta ári á meðan Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins (LSR) mundi greiða 37,5 m.kr. Það þýðir að LSR er einungis að borga **tólfalt** eftirlitsgjald á móti Lífeyrissjóði tannlæknafélags Íslands, þó stærð LSR (hrein eign) sé u.þ.b. **eitt hundrað fjörutíu og áttföld** miðað við stærð Lífeyrissjóðs tannlæknafélags Íslands. **Sjóðfélagar í minnsta lífeyrissjóðnum þurfa því að greiða tólf sinnum hærra gjald en sjóðfélagar í stærsta sjóðnum að óbreyttu frumvarpi !** Slíkt getur ekki talist samræmast jafnræðisreglu um álagningu og jöfnun opinberra gjalda.
- Eftirlitsgjaldið er skattlagning sem greiðist í ríkissjóð, en þetta fyrirkomulag þýðir að **löggjafinn hefur á undangengnum árum velt mörg hundruð milljóna króna** kostnaði af sjóðfélögum stærstu lífeyrissjóðanna **yfir á þá sjóðfélaga, sem eiga réttindi í minni og meðalstórum lífeyrissjóðum.** Slíkt getur ekki talist samræmast jafnræðisreglu.
- Fyrirhuguð gjaldtaka á lífeyrissjóðina fyrir næsta ár samkvæmt frumvarpinu mundi leiða til þess að 16 lífeyrissjóðir af 21, sem fara með þriðjungshlut hreinnar eignar lífeyrissjóðanna, mundu greiða 75 m.kr. umfram hlutdeild sína í hreinni eign lífeyrissjóðanna. Ef horft er til næstu 20 ára þýðir það **einn og hálfan milljarð króna** sem fimm stærstu lífeyrissjóðir landsins myndu velta yfir á hina minni að óbreyttu.

- Í umsögn ellefu lífeyrissjóða er lagt til að innheimta gjaldsins verði eins hjá öllum eftirlitsskyldum aðilum, þ.m.t. lífeyrissjóðum, þannig að gjaldið verði alfarið innheimt sem hlutfall af eign.
- Lagt er til að 9. tl. 5. gr. laga nr. 99/1999 um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi verði breytt þannig að ***eftirlitsgjaldinu verði skipt með sama hætti og hjá öðrum eftirlitsskyldum aðilum, s.s. viðskiptabönkum og sparisjóðum sbr. 1. tl. 5. gr. laganna, þannig að gjaldinu verði einungis jafnað á grunni hreinnar eignar sjóðanna,*** með lágmarksgjaldi þó, og að skipting í fast gjald og breytilegt verði felld niður.
- Ákvæðið í 9. tl. 5. gr. yrði þá mun einfaldara og réttlátara og mundi þá hljóða svo fyrir árið 2021:

"Lífeyrissjóðir skulu greiða 0,0066% af hreinni eign til greiðslu lífeyris, þó eigi lægri fjárhæð en 1.200.000 kr."

2. Rangar staðhæfingar og tölulegar rangfærslur í umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (Dbnr 307) til nefndasviðs Alþingis, 5. mál, 4.11.2020.

Í innsendri umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR) um álagt eftirlitsgjald FME leitast LSR við að reyna að styðja við áframhaldandi ójafnræði milli sjóðfélaga í lífeyrissjóðunum með hvaða hætti eftirlitsgjaldið hefur verið álagt. *Athygli vekja rangar staðhæfingar og tölulegar rangfærslur í umsögninni, sem rétt er að benda á.*

Fram kemur í umsögn Lífeyrissjóðs starfsmanna ríkisins (LSR):

„Eftirlitsgjald lífeyrissjóða hefur hækkað úr 305 milljónum kr. fyrir árið 2017 í 331 milljón kr. fyrir árið 2020. Hækkunin á þessum þremur árum nemur 8,5%. Á sama tíma hefur sá hluti af gjaldinu sem LSR greiðir hækkað um 36,1%“.

Töluleg rangfærsla: Hækkunin sem varð hjá LSR 2017-2020 var aðeins 5,6%, ekki 36,1% eins og LSR heldur fram í umsögn sinni!

Skýring: Í útreikningi LSR er ekki tekið tillit til eftirlitsgjalds Lífeyrissjóðs hjúkrunarfræðinga (LH) 2017 í nefnara (í teljara er hins vegar gjaldið fyrir LSR+LH tekið sameiginlega). LH sameinaðist LSR 2018. Hækkunin hjá LSR (5,6%) var því í reynd minni en hún var að meðaltali (8,5%) hjá lífeyrissjóðunum 2017-2020!

Þetta ætti ekki að koma á óvart þar sem við sameiningu sjóðanna LSR og LH féll niður 8,1 m.kr. fastagjald minni sjóðsins (LH) í eftirlitsgjaldinu, og í sameiginlegum sjóði LSR+LH reiknast hlutur LH í eftirlitsgjaldinu eingöngu sem hlutfall af hreinni eign þess sjóðs.

Í töflu með umsögn LSR er því haldið fram að hækkun álagðs eftirlitsgjalds hjá LSR **2017-2021** að óbreyttu frumvarpi **yrði 18,2%**.

Töluleg rangfærsla: Að óbreyttu frumvarpi mundi eftirlitsgjald hjá LSR lækka um **8,2% 2017-2021**, ekki hækka um **18,2%** eins og LSR heldur fram í umsögn sinni! *Sjá skýringu hér að ofan.*

Á sama tíma mundi eftirlitsgjald hjá Lífeyrissjóði Rangæinga hækka um **97,6%** !

Breytingar 2017-2021 að óbreyttu frumvarpi:

LSR -8,2%. LIVE 6,0%. Gildi 5,6%. Birta 5,0%. **Aðrir sjóðir (nr. 5-21) 8,7 til 97,6%**.

Skipting álagðs eftirlitsgjalds yrði því ***enn óréttlátari en verið hefur að óbreyttu frumvarpi.***

Löggjafinn þarf að tryggja jafnræði sjóðfélaga í lífeyrissjóðum við álagningu eftirlitsgjalds FME hjá lífeyrissjóðunum þannig að gjaldinu verði einungis jafnað á grunni hreinnar eignar sjóðanna. Þannig yrði eftirlitsgjaldinu skipt með sama hætti og hjá öðrum eftirlitsskyldum aðilum.

Lagt er því að efnahags- og viðskiptanefnd að ákvæðið fyrir lífeyrissjóði í 9. tl. 5. gr. laga nr. 99/1999 um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi fyrir árið 2021 verði:

"Lífeyrissjóðir skulu greiða 0,0066% af hreinni eign til greiðslu lífeyris, þó eigi lægri fjárhæð en 1.200.000 kr."

*Virðingarfyllst,
Ólafur K Ólafs, framkvæmdastjóri LSB*

Nefndasvið Alþingis
Efnahags- og viðskiptanefnd
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 30. október 2020

Efni: Athugasemdir við 15. gr. frumvarps til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021. 5. mál.

Umsögn ellefu minni og meðalstórra lífeyrissjóða um fyrirhugaða breytingu á eftirlitsgjaldi til FME, með 15. gr. ofangreinds frumvarps.

Gjaldtaka af lífeyrissjóðunum á formi eftirlitsgjalds er að mati umsagnaraðila skattheimta á borð við bankaskatt og þarf því að samræmast jafnræðisreglu og öðrum áskilnaði laga og stjórnarskrár um álagningu og jöfnun opinberra gjalda. Skipting álagðs eftirlitsgjalds verður enn óréttmætari en verið hefur að mati umsagnaraðila verði frumvarp þetta óbreytt að lögum. Breyta þarf álagningunni þannig að henni verði réttilega skipt milli sjóðanna að teknu tilliti til mismunandi stærðar þeirra, eins og lagt er til í umsögn þessari.

Umsagnaraðilar gera alvarlegar athugasemdir við það með hvaða hætti eftirlitsgjald FME hefur verið lagt á þar sem verulegs ójafnræðis gætir ef horft er til stærðarmunar sjóða. Skattlagningunni hefur verið hagað þannig að 60% gjaldsins hefur verið skipt jafnt á sjóðina, en 40 prósentum verið jafnað að tiltölu. Sem einfalt dæmi um mismununina má nefna að ef eftirlitsgjaldið yrði samkvæmt frumvarpinu þyrfti minnsti lífeyrissjóðurinn, Lífeyrissjóður tannlæknafélags Íslands, að greiða 3,2 m.kr. á næsta ári á meðan Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins (LSR) myndi greiða 37,5 m.kr. Það þýðir að LSR er einungis að borga tólfalt eftirlitsgjald á móti Lífeyrissjóði tannlæknafélags Íslands, þó stærð LSR (hrein eign) sé u.þ.b. eitt hundrað fjórutíu og áttföld miðað við stærð Lífeyrissjóðs tannlæknafélags Íslands.

Eftirlitsgjaldið er skattlagning sem greiðist í ríkissjóð en þetta fyrirkomulag þýðir að löggjafinn hefur á undangengnum árum velt mörg hundruð milljóna króna kostnaði af sjóðfélögum stærstu lífeyrissjóðanna yfir á þá sjóðfélaga, sem eiga réttindi í minni og meðalstórum lífeyrissjóðum. Slíkt getur ekki talist samræmast jafnræðisreglu.

Fyrirhuguð gjaldtaka á lífeyrissjóðina fyrir næsta ár samkvæmt frumvarpinu myndi leiða til þess að 16 lífeyrissjóðir af 21, sem fara með þriðjungshlut hreinnar eignar, myndu greiða 75 m.kr. umfram hlutdeild sína í hreinni eign lífeyrissjóðanna. Ef horft er til næstu 20 ára þýðir það einn og hálfan milljarð króna sem fimm stærstu lífeyrissjóðir landsins myndu velta yfir á hina minni að óbreyttu.

Því er lagt til að innheimta gjaldsins verði eins hjá öllum eftirlitsskyldum aðilum þannig að gjaldið verði alfarið innheimt sem hlutfall af eign. Í þeim tilvikum sem eignin

nær ekki tiltekinni stærð verði innheimt lágmarksfjárhæð, sambærilegt og er hjá öðrum eftirlitsskyldum aðilum, 1.200.000 kr.

Núverandi ákvæði um gjaldtökuna er í 9. tl. 5. gr. laga nr. 99/1999, og er hún svohljóðandi:

"Lífeyrissjóðir skulu samtals greiða [0,0078%]³⁾ af hreinni eign til greiðslu lífeyris. Greiða skal eftirlitsgjaldið sem [1.400.000 kr.]⁵⁾ fastagjald vegna þeirra lífeyrissjóða er höfðu hreina eign til greiðslu lífeyris undir einum milljarði króna, [2.500.000 kr.]⁵⁾ vegna þeirra lífeyrissjóða er höfðu hreina eign til greiðslu lífeyris frá einum til og með tíu milljarða króna, [4.400.000 kr.]⁵⁾ vegna þeirra lífeyrissjóða er höfðu hreina eign til greiðslu lífeyris frá tíu milljörðum til og með tuttugu og fimm milljarða króna, [8.100.000 kr.]⁵⁾ vegna þeirra lífeyrissjóða er höfðu hreina eign til greiðslu lífeyris frá tuttugu og fimm milljörðum til og með eitt hundrað milljarða króna og [9.400.000 kr.]⁵⁾ vegna þeirra lífeyrissjóða er höfðu hreina eign til greiðslu lífeyris þar yfir. Það sem þá er ógreitt af eftirlitsgjaldi skv. 1. málsl. greiðist í hlutfalli við hreina eign til greiðslu lífeyris."

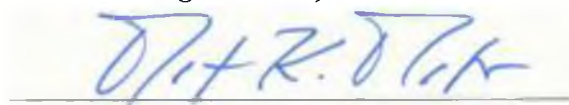
Lagt er til að greininni verði breytt þannig að
eftirlitsgjaldinu verði skipt með sama hætti og hjá öðrum eftirlitsskyldum aðilum, s.s. viðskiptabönkum og sparissjóðum sbr. 1. tl. 5.gr. laganna, þannig að gjaldinu verði einungis jafnað á grunni hreinnar eignar sjóðanna, með lágmarksgjaldi þó, og að skipting í fast gjald og breytilegt verði felld niður.

Ákvæðið í 9. tl. 5. gr. yrði þá mun einfaldara og réttlátara og myndi þá hljóða svo:

"Lífeyrissjóðir skulu greiða 0,0066% af hreinni eign til greiðslu lífeyris, þó eigi lægri fjárhæð en 1.200.000 kr."

Meðfylgjandi umsögn þessari er yfirlitstafla fyrir lífeyrissjóðina um skiptingu eftirlitsgjaldsins á grundvelli hreinnar eignar sjóðanna.

Virðingarfyllst,
f.h. neðangreindra sjóða skv. umboði

Brú Lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga, Lífswerk lífeyrissjóður, Íslenski lífeyrissjóðurinn, Lífeyrissjóður bankamanna, Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar, Lífeyrissjóður Vestmannaeyja, Eftirlaunasjóður FÍA, Lífeyrissjóður bænda, Lífeyrissjóður starfsmanna Búnaðarbanka Íslands, Lífeyrissjóður Rangæinga, Lífeyrissjóður tannlæknafélags Íslands.

Hjálagt: Yfirlit um hlutfallsskiptingu vegna ársins 2021.

Lífeyrissjóður	Eftirlitsgjald FME 2020				Eftirlitsgjald FME 2021					
					Breytt 5. gr. fyrir lífeyrissjóði:					
					Lífeyrissjóðir skulu greiða 0,0066% af					
					hreinni eign, aldrei lægra en 1.200.000 kr. 1)				Breyting frá fyrra ári	
	í þús.kr. Hrein eign 31.12.2018	Fast	Breytilegt	Samtals	í þús.kr. Hrein eign 31.12.2019	Fast	0,0066% af hreinni eign	Samtals	Kr.	%
Lífeyrissjóður starfsmanna ríkisins	872.778.645	9.400.000	33.814.745	43.214.745	1.017.521.397	0	67.156.412	67.156.412	23.941.667	55,4%
Lífeyrissjóður verslunarmanna	712.742.267	9.400.000	27.614.331	37.014.331	867.670.216	0	57.266.234	57.266.234	20.251.903	54,7%
Gildi - lífeyrissjóður	561.217.470	9.400.000	21.743.687	31.143.687	661.070.958	0	43.630.683	43.630.683	12.486.996	40,1%
Birta lífeyrissjóður	372.352.851	9.400.000	14.426.358	23.826.358	432.028.797	0	28.513.901	28.513.901	4.687.543	19,7%
Frjálsi lífeyrissjóðurinn	237.000.836	9.400.000	9.182.309	18.582.309	284.474.132	0	18.775.293	18.775.293	192.984	1,0%
Almenni lífeyrissjóðurinn	229.482.949	9.400.000	8.891.037	18.291.037	269.133.633	0	17.762.820	17.762.820	-528.217	-2,9%
Stapi lífeyrissjóður	220.706.668	9.400.000	8.551.011	17.951.011	256.133.220	0	16.904.793	16.904.793	-1.046.218	-5,8%
Brú Lífeyrissjóður starfsmanna sveitarfélaga	216.386.355	9.400.000	8.383.626	17.783.626	249.103.345	0	16.440.821	16.440.821	-1.342.805	-7,6%
Söfnunarsjóður lífeyrisréttinda	162.064.900	9.400.000	6.279.007	15.679.007	184.207.817	0	12.157.716	12.157.716	-3.521.291	-22,5%
Festa - lífeyrissjóður	148.927.509	9.400.000	5.770.015	15.170.015	176.578.514	0	11.654.182	11.654.182	-3.515.833	-23,2%
Lífswerk lífeyrissjóður	88.906.579	8.100.000	3.444.577	11.544.577	104.566.629	0	6.901.398	6.901.398	-4.643.180	-40,2%
Íslenski lífeyrissjóðurinn	80.401.156	8.100.000	3.115.045	11.215.045	99.150.205	0	6.543.914	6.543.914	-4.671.131	-41,7%
Lífeyrissjóður bankamanna	78.102.879	8.100.000	3.026.001	11.126.001	84.110.223	0	5.551.275	5.551.275	-5.574.726	-50,1%
Lífeyrissjóður starfsmanna Reykjavíkurborgar	78.814.689	8.100.000	3.053.579	11.153.579	82.873.863	0	5.469.675	5.469.675	-5.683.904	-51,0%
Lífeyrissjóður Vestmannaeyja	53.441.427	8.100.000	2.070.523	10.170.523	61.112.029	0	4.033.394	4.033.394	-6.137.129	-60,3%
Eftirlaunasjóður FÍA	37.374.887	8.100.000	1.448.044	9.548.044	43.536.968	0	2.873.440	2.873.440	-6.674.605	-69,9%
Lífeyrissjóður bænda	33.981.749	8.100.000	1.316.581	9.416.581	37.240.874	0	2.457.898	2.457.898	-6.958.684	-73,9%
Lífeyrissjóður starfsmanna Búnaðarbanka Íslands	23.759.279	4.400.000	920.524	5.320.524	25.105.620	0	1.656.971	1.656.971	-3.663.553	-68,9%
Lífeyrissjóður Rangæinga	12.390.194	4.400.000	480.043	4.880.043	14.276.543	0	1.200.000	1.200.000	-3.680.043	-75,4%
Lífeyrissjóður starfsmanna Akureyrarbæjar	12.012.612	4.400.000	465.414	4.865.414	12.712.789	0	1.200.000	1.200.000	-3.665.414	-75,3%
Lífeyrissjóður Tannlæknafélags Íslands	5.973.006	2.500.000	231.417	2.731.417	6.898.577	0	1.200.000	1.200.000	-1.531.417	-56,1%
Samtals:	4.238.818.907	166.400.000	164.227.875	330.627.875	4.969.506.348	0	329.350.817	329.350.817	-1.277.058	-0,4%
		50%	50%	100%		0%	100%	100%		

1)Hlutfallið 0,0066% af hreinri eign, þó eigi lægri fjárhæð en 1.200.000 kr.
Hlutfall ekki lækkað þó lágmarksgjald hjá þremur sjóðum leiði til þess
að heildargreiðsla lífeyrissjóðanna verður 329.350.817 í stað 327.987.419 kr.

0,0078%
330.627.875 164.227.875

0,0066%
327.987.419 327.987.419

Reykjavík 30. október 2020

Efni: Umsögn Samtaka ferðaþjónustunnar um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, mál nr. 5.

Samtök ferðaþjónustunnar – SAF vísa í frumvarp, fjármálaráðherra um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, nr. 5. Frumvarpið mælir fyrir ýmsum aðgerðum sem hafa bæði áhrif á tekju- og gjaldahlið fjárlagafrumvarpsins. SAF hafa farið yfir efni frumvarpsins og vilja koma eftirfarandi ábendingum á framfæri sem snúa að tímabundinni endurgreiðslu áfengisgjalds til veitingastaða og orkuskiptahvata í tímabundinni niðurfellingu vörugjalds á bílaleigubílum. SAF ásamt fulltrúum veitingamanna og ökutækjaleiga óska eftir að eiga fund með efnahags- og viðskiptanefnd til að fara nánar yfir efni eftirfarandi ábendinga.

Tímabundin endurgreiðsla áfengisgjalds til veitingastaða

Áfengisgjald er lagt á alla sölu áfengis hér á landi frá framleiðendum og birgjum. Þannig greiða almenningur og fyrirtæki áfengisgjald við kaup í samræmi við styrkleika áfengis. Framleiðendur og birgjar greiða svo áfengisgjaldið til Skattsins.

Veitingastaðir eru í mikilli samkeppni og framlegð afar takmörkuð. Þannig var meðal- EBITDA 2019 um 7% sem er afar lágt og um 30% veitingastaða voru með neikvætt EBITDA.

Covid-19 og sóttvarnaraðgerðir stjórnvalda og þá sérstaklega takmarkaður opnunartími og fjöldatakmörkanir skv. fyrirmælum stjórnvalda hafa augljóslega þau áhrif að ekki er hægt að bjóða uppá viðeigandi þjónustu á veitingastöðum. Fyrirmæli stjórnvalda hamlu því eðlilegum rekstri fyrirtækjanna verulega og valda beinu tekjutapi. Segja má að eðlilegar rekstrarforsendur veitingarstaða séu algjörlega brostnar með auglýsingum heilbrigðisráðherra um samkomutakmörkanir.

SAF skora á stjórnvöld að koma til móts við þröngar rekstraraðstæður veitingastaða og efla viðspyrnu þegar þar að kemur. Leggja samtökin til að áfengisgjald verði endurgreitt til veitingastaða með leyfi í flokki II og III í samræmi við neðangreinda tillögu sem tekin er eftir sömu hugmyndarfræði og gildir um „Allir vinna“ átakið.

Til að öðlast rétt til endurgreiðslu þurfa veitingastaðir að framvísa reikningum þar sem áfengisgjald er tekið fram og flokkað eftir styrkleika. Þá væri einnig hægt að skylda veitingastaði til að vera með bókhaldslykil fyrir áfengisgjald til að einfalda afstemmingu.

Samtökin eru þess fullviss um að endurgreiðsla áfengisgjalds til veitingastaða í ofangreindum flokkum II og III muni fjölga tækifærum til að efla atvinnu og gerir skil á sköttum skyrari.

SAF leggja til að sett verði eftirfarandi bráðabirgðaákvæði við lög um gjald af áfengi og tóbaki nr. 96/1995

- *Á tímabilinu frá 1. janúar 2021 til og með 31. desember 2021 skal endurgreiða rekstraraðilum veitingahúsa í flokki II og III 100% þess áfengisgjalds sem þeir hafa greitt birgjum og framleiðendum vegna kaupa á áfengi.*

Tímabundin lækkun vörugjalds á bílaleigubílum er hvati til orkuskipta

Samtök ferðapjónustunnar vilja koma á framfæri eftirfarandi tillögu að tímabundinni lausn til að koma til móts við þær þrengingar sem ökutækjaleigur standa nú frammi fyrir vegna Covid-19 faraldursins og gera þarf ráð fyrir í ríkisfjármálaáætlun og fjárlögum fyrir árið 2021:

Til að bregðast við stöðunni og stuðla að því að ökutækjaleigur geti keypt umhverfisvænni og öruggari bílaleigubíla ásamt því að hvetja til orkuskipta verður hér reifuð tillaga að tímabundinni lausn vegna árána 2021, 2022 og 2023. Í stuttu máli felst hún í að nýju ákvæði til bráðabirgða verði bætt við lög um vörugjöld af ökutækjum, eldsneyti o.fl., nr. 29/1993, sem gæti verið á þessa leið:

- *Þrátt fyrir ákvæði 3. tölul. 1. mgr. 3. gr. skal á árunum 2021, lækka skráða losun ökutækja sem skráðar verða í notkunarflokkinn ökutækjaleiga um 30% en þó að hámarki þannig að mismunur á nýju vörugjaldi og þess upphaflega verði 500.000. Ákvæði þetta gildir aðeins fyrir ökutækjaleigur sem skráðar eru fyrir 1.4.2020. Hafi ökutækjaleiga á árinu 2021 keypt vistvæna bíla (Rafmagns/PHEV) að lágmarki 10% af heildarkaupum sínum þá framlengist bráðabirgðaákvæði þetta fyrir árið 2022. Hafi ökutækjaleiga á árinu 2022 keypt vistvæna bíla (Rafmagns/PHEV) að lágmarki 20% af heildarkaupum sínum þá framlengist bráðabirgðaákvæði þetta fyrir árið 2023*

Til að koma í veg fyrir misnotkun á niðurfellingu er lagt til að lækkun vörugjalda verði aðeins heimil ökutækjaleigum sem voru skráðar með leyfi hjá Samgöngustofu 1.4.2020 og hafa þannig orðið fyrir miklum neikvæðum áhrifum vegna Covid-19.

Í tillögunni er lögð til tímabundin 30% lækkun losunargilda bifreiða. Í því skyni að tryggja að áhrif lækkunarinnar verði ekki óþarflega viðtæk er þó lagt til að lækkun á vörugjaldi geti ekki orðið meiri en 500.000 kr. m.v. 10 mánaða binditíma. Þá leggja samtökin til að framlenging niðurfellingar hjá hverri ökutækjaleigu fyrir árin 2022 og 2023 tengist því að markmið náist um 10% nýskráningar vistvænna ökutækja viðkomandi ökutækjaleigu 2021 og 20% árið 2022

SAF hafa lengi bent á að bílaleigubíllinn er afar mikilvægt atvinnutæki til að dreifa ferðamönnum um landið. Mikilvægt er í því samhengi að ökutækjaleigur geti á hverjum tíma boðið upp á vistvænar og öruggar bifreiðar sem mæta nútímaþörfum ferðamanna um öryggi og gæði.

Rúm 60% ferðamanna leigja bílaleigubíl. Reikna má með að ferðahegðun í framtíðinni muni auka eftirspurn eftir bílaleigubílum enn frekar og ökutæki þurfa því að vera tiltæk til að mæta þeirri eftirspurn.

Ökutækjaleigur hafa á undanförunum árum lækkað meðalkolefnislosun umfram almenna markaðinn og taka þannig virkan þátt í að ná losunarmarkmiðum Íslands. Meðallosun bílaleigubíla hefur þannig verið 17-23% lægri en meðallosun fólksbíla almennt síðustu 3 ár.

Vegna áhrifa af Covid hægir mjög á endurnýjun bifreiða og þar með áætlun stjórnvalda um lægri losun og orkuskipti í samgöngum, sem er kappsmál ökutækjaeiga í SAF.

Hér á eftir eru nokkrar staðreyndir um starfsumhverfi ökutækjaleiga og skatttekjur:

- Tekjur ríkissjóðs af virðisaukaskatti, tekjuskatti, tryggingagjaldi, vörugjaldi og leyfisgjaldi hjá ökutækjaleigum árin 2015-2018 voru samtals **14.433.000.000 kr.** Þá eru ótaldar aðrar tekjur ríkisins af ökutækjaleigum, beinar og óbeinar.
- Nýskráning bílaleigubifreiða hefur dregist saman um 59,2% árið 2020 vegna Covid-19 faraldursins þrátt fyrir mikla endurnýjunarpörf.
- Eftir að vörugjaldaniðurfelling var afnumin árið 2019 drógust kaup á bílaleigubílum saman um 35%.
- Hlutfall vistvænna ökutækja af nýskráningum bílaleigubíla árið 2019 var 3,66%.
- Nýskráning almennra ökutækja hefur einnig dregist saman eða um 6,1% vegna Covid-19 faraldursins.
- Ökutækjaleigur hafa verið að selja nýrri bíla og hækka þannig meðal kolefnislosunargildin.
- Þegar eftirspurn eykst þurfa ökutækjaleigur að kaupa ný ökutæki, þá stendur valið á milli ódýrra og illa útbúinna bifreiða eða verðmeiri, vel búinna og örugggra bifreiða.
- Nýrri bifreiðar eru almennt umhverfissvænni og öruggari en eldri bifreiðar.
- Lánastofnanir fara fram á aukið eiginfé í nýjum bílum vegna óvissuástands í greininni.
- Eiginfjárstaða ökutækjaleiga er ekki há og var að meðaltali um 7% árið 2018. Sú staða versnaði 2019 og eftir árið 2020 má gera ráð fyrir að eigið fé verði uppuríð.
- Ökutækjaleigur munu ekki hafa fjárhagslegt svigrúm til að endurnýja eða að fjölga ökutækjum nema að til komi hvatar.
- Ökutækjaleigur vilja almennt bjóða upp á umhverfissvæn og örugg ökutæki. Eru þau að jafnaði um 20 mánuði í umsjá ökutækjaleigu áður en ökutækið fer á eftirmarkað.
- Almennungur er með ökutæki í sinni eigu eða til umráða að jafnaði í 50 mánuði áður en ökutæki fer á eftirmarkað.
- Ökutækjaleigur hafa að jafnaði fjárfest í bílaflota fyrir um 10-15 milljarða árlega. Það jafnast á við kaup á 2-3 fullbúnum togurum.
- Samkvæmt útreikningum sem SAF hafa gert má ætla að um 20 bílaleigubílar skapi 1 starf og má þannig leiða líkum að því að 5.000 ný virk ökutæki skapi um 250 ný störf.
- Ætla má að 250 ný störf skapi tæplega 600 milljóna króna skatttekjur.
- Skráðum bílaleigubílum fækkaði um 9.300 eða 37% á milli ára í júlí sem jafngildir um 465 töpuðum störfum.

Þar sem ekki er um bein fjárútlát að ræða má ætla að áhrif aðgerðarinnar sem lögð er til geti verið jákvæð fyrir ríkissjóð með tilliti til innheimtu vörugjalda og afleiddra skatttekna, ásamt því að stuðla að orkuskiptum, fjölga störfum hjá ökutækjaleigum og bílgreininni og styrkja innviði ferðaþjónustu á Íslandi. Að auki bætast við tekjur ríkissjóðs og aðrar afleiddar skatttekjur af akstri og rekstri bifreiða.

Tímabundin niðurfelling vörugjalda af húsbílum

Þann 6. maí síðastliðinn voru samþykkt á Alþingi lög 33/2020 og fólu þau meðal annars í sér samþykkt á bráðabirgðaákvæði í lögum um vörugjald af ökutækjum. Ákvæðið snerist um að lækka skráða losun húsbíla skv. greindum skilyrðum um 40% en þó ekki meira en niður í 150 g/km áður en til álagningar vörugjalds kemur.

Í nefndaráliti með fyrrgreindum lögum 33/2020 kemur fram að efnahags- og viðskiptanefnd telur ljóst að ætlun löggjafans hafi ekki verið sú að húsbílar sættu stórauðnum álögum vörugjalds samhliða upptöku nýs alþjóðlegs staðals um mælingu á losun ökutækja. Meiri hlutinn telur að vinna þurfi að varanlegri lausn vegna þessarar stöðu en leggur til að við vörugjaldslögin bætist bráðabirgðaákvæði þar sem fram komi tímabundin lausn. Í ákvæðinu verði kveðið á um að við álagningu vörugjalds á húsbíla skuli lækka skráða losun um 40%, þó þannig að hún lækki ekki niður fyrir 150 g/km.

Þar sem ekki hefur verið unnið að varanlegri lausn á vörugjöldum húsbíla óska SAF eftir að bráðabirgðaákvæðið verði framlengt til 31. desember 2021 eða þar til varanleg lausn hefur verið sniðin

Samtökin áskilja sér rétt til að koma með frekari ábendingar á síðari stigum.

Virðingarfyllt,

f.h. SAF – Samtaka ferðapjónustunnar

A handwritten signature in blue ink, reading 'Jóhannes Pór Skúlason'.

Jóhannes Pór Skúlason

framkvæmdastjóri

Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis
Alþingishúsið við Austurvöll
101 Reykjavík
nefndasvid@althingi.is

Reykjavík 20. nóvember 2020

Efni: Andsvör við greinargerð fjármálaráðuneytis um vörugjöld bílaleigubifreiða

Ágætu nefndarmenn efnahags- og viðskiptanefndar,

Í kjölfar umfjöllunar fjármálaráðuneytisins um tillögu SAF varðandi tímabundna, takmarkaða niðurfellingu vörugjalda á bílaleigubifreiðum vilja samtökin og bílaleigunefnd koma eftirfarandi andsvörum á framfæri.

Andsvörin eru sett upp sem spurningar og svör við þeim atriðum sem samtökin telja álitamál.

Byrjum á því að skoða tillöguna sjálfa:

- Þrátt fyrir ákvæði 3. tölul. 1. mgr. 3. gr. skal á árunum 2021, lækka skráða losun ökutækja sem skráðar verða í notkunarflokkinn ökutækjaleiga um 30% en þó að hámarki þannig að mismunur á nýju vörugjaldi og þess upphaflega verði 500.000. Ákvæði þetta gildir aðeins fyrir ökutækjaleigur sem skráðar eru fyrir 1.4.2020. Hafi ökutækjaleiga á árinu 2021 keypt vistvæna bíla (Rafmagns/PHEV) að lágmarki 10% af heildarkaupum sínum þá framlengist bráðabirgðaákvæði þetta fyrir árið 2022. Hafi ökutækjaleiga á árinu 2022 keypt vistvæna bíla (Rafmagns/PHEV) að lágmarki 20% af heildarkaupum sínum þá framlengist bráðabirgðaákvæði þetta fyrir árið 2023

Út á hvað gengur tillagan?

Svör:

- Tillagan byggir á sambærilegu fyrirkomulagi og gildir í bráðabirgðaákvæði fyrir húsbíla en er þó alveg óskyld.
- Í tillögunni er lögð til tímabundin 30% lækkun losunargilda bifreiða.

- Í því skyni að tryggja að áhrif lækkunarinnar verði ekki óþarflega víðtæk er þó lagt til að lækkun á vörugjaldi geti ekki orðið meiri en 500.000 kr. m.v. 10 mánaða binditíma.
- Samtökin leggja til að framlenging niðurfellingar hjá hverri ökutækjaleigu fyrir árin 2022 og 2023 tengist því að markmið náist um 10% nýskráningar vistvænna ökutækja viðkomandi ökutækjaleigu 2021 og 20% árið 2022
- Tillögunni er einnig ætlað að vera tímabundinn viðspyrnustuðningur til að bílaleigur geti boðið upp á umhverfissvænar og öruggar bílaleigubifreiðar

Samræmist tillagan yfirlýstu markmiði um innflutning á vistvænum bifreiðum og markmiðum stjórnvalda um orkuskipti í samgöngum?

Svör:

- Já
- Markmiðin nást með því að létta undir með fjármögnun vistvænna ökutækja sem eru allt að helmingi dýrari í innkaupum (sjá nánar hér að neðan umfjöllun á kostnað vistvænna ökutækja)
- Hvatarnir sem tillagan byggir á er með markmið um 10% nýskráningu vistvænna bílaleigubifreiða árið 2021 og 20% árið 2022. Þetta leiðir af sér fleiri nýskráningar vistvænna bifreiða bæði í hlutfalli og tölu.
- Skráning vistvænna bílaleigubifreiða var 3,66% árið 2019.
- Í nóvember 2019 voru 24.359 bílaleigubifreiðar á skrá, þar af um 5.000 nýskráðar, í nóvember 2020 voru 18.677 bílaleigubifreiðar á skrá, þar af um 2.000 nýskráðar.
- Samdráttur í skráðum bílaleigubifreiðum er 23% á milli ára og samdráttur í nýskráðum bílaleigubifreiðum er 60% sem sýnir að bílaleigubílar eru að eldast og verða óumhverfissvænir og óruggari.
- Markmið 5 ára ríkisfjármálaáætlunar er að 20% bílaleigubifreiða verði vistvænar árið 2025. Það eru um 5.000 ökutæki m.v. hámark árið 2019
- Ísland þarf nú þegar að greiða fyrir losunarheimildir þar sem markmið Kyoto sáttmálans hafa ekki náðst
- Mikilvægt er fyrir Ísland að vera í stakk búð til að mæta skuldbindingum Parísarsamkomulagsins árið 2030

Eru núgildandi ívilnanir vistvænna ökutækja ekki nóg til að ökutækjaleigur fjárfesti í slíkum ökutækjum?

Svör:

- Nei, ekki miðað við verð vistvænna ökutækja í dag
- Hefðbundin bílaleigubifreið í milliflokki kostar um 3,2 mkr án VSK. Rafmagnsbifreið í sama flokki kostar um 5,3 mkr. án VSK. Mismunurinn er 59%.
- Í flokki minni bíla er munurinn 100% eða meira en slíkir bílar eru ekki eftirsóknarverðir þar sem vandamál er með drægi og tækni.
- Eftirspurn erlendra ferðamanna eftir vistvænum ökutækjum er lítil og mun ekki taka við sér fyrr en innviðir eru til staðar. Síðasta sumar var t.d. skelfilegt fyrir rafbílaeigendur þar sem mikið skorti á hleðsluinnviði.

- Ökutækjaleigur hafa verið og eru tilbúnar að fjölga vistvænum ökutækjum til að stuðla að orkuskiptum og vera í stakk búnað þegar eftirspurn tekur við sér og innviðir tilbúnir. Til þess þarf samstarf við stjórnvöld.
- Afföll af vistvænum ökutækjum eru mun meiri en af ökutækjum sem ganga fyrir jarðefnaeldsneyti þar sem þróun á drægi og öryggisþáttum vistvænna ökutækja er gríðarlega hröð.
- Afskriftir innan sama árs er bókhaldstæknilegt atriði og hefur ekki áhrif á fjárhagslegt bolmagn til nýfjárfestinga.

Eru aðrar aðgerðir sem stjórnvöld hafa farið í ekki nægir hvatar?

Svör:

- Nei, það eru ekki nægir hvatar til að stuðla að fjárfestingu í vistvænum ökutækjum hjá bílaleigum
- Hluti hvata eru til að mæta þeirri þjónustu sem vænst er
- Innviðir verða að vera tilbúnir til að eftirspurn taki við sér
- Undanþága VSK á útleigu er jafnræðismál til að mæta VSK undanþágu á kaupum ökutækja. Eftirmarkaðssala verður einnig að njóta sömu undanþágu og gildir fyrir nýskráningu.

Gengur lækkun á vörugjöldum gegn samkeppni á eftirmarkaði?

Svör:

- Nei, ekki miðað við uppbyggingu framboðs á eftirmarkaði hérlendis
- Bílaleigumarkaður hér á landi er ólíkur bílaleigumarkaði í öðrum Evrópulöndum og jafnvel á heimsvísu
- Bílaleigubifreiðar í öðrum löndum eru að mestu nýttar til langtímaleigu (e. leasing) á einkabílamarkaði
- Hér á landi er langtímaleiga um 15% af bílaleigumarkaðnum og 85% skammtímaleiga í ferðaþjónustu
- Ökutækjaleigur selja ökutæki sín á eftirmarkaði eftir 20-30 mánuði að jafnaði
- Almenningur hér á landi selur ökutæki sín á eftirmarkaði eftir 50-60 mánuði að jafnaði
- Ökutækjaleigur eru þ.a.l. í samkeppni sín á milli um eftirmarkaðssölu, miklu frekar en við almenning
- Gert er ráð fyrir að allt að helmingur ökutækja í umferð á Íslandi séu eldri bílaleigubifreiðar
- Ökutækjaleigur eru afar mikilvægur þátttakandi á eftirmarkaði með ökutæki hér á landi
- Ökutækjaleigur eru eina starfsgrein ferðaþjónustu í hærra þrepi VSK

Er niðurfelling á vörugjöldum óæskilegur ríkisstuðningur?

Svör:

- Nei, ekki ef rétt að málum staðið
- Ökutækjaleigur hafa lengi bent á að bílaleigubifreiðar eru atvinnutæki á meðan þær eru í rekstri hjá ökutækjaleigu og ættu því að ekki að bera vörugjöld yfir höfuð
- Ríkisstuðningur við ákveðna atvinnugrein getur verið jákvæður í uppbyggingu ef hann skapar hvata eins og í þessu tilfelli með orkuskipti, lækkun kolefnislosunar og viðspyrnu.
- Ríkisstuðningur getur komið í veg fyrir að fjárfrekar skuldbindingar vegna seinagangs í orkuskiptum lendi á framtíðarkynslóðum
- Stóriðja hefur til langs tíma verið styrkt af ríkinu með lægra raforkuverði

Hver eru áhrif á ríkissjóð með samstarfi við ökutækjaleigur um orkuskipti?

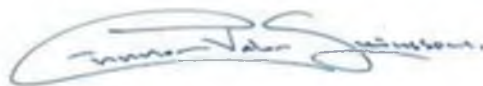
Svör:

- Ökutækjaleigur skapa að jafnaði 1 starf á hver 20 ökutæki
- Yfir 1000 stöðugildi voru hjá ökutækjaleigum árið 2019,
- Hátt í 700 stöðugildi hafa tapast hjá ökutækjaleigum í þeim faraldri sem nú gengur yfir
- Beinn kostnaður ríkissjóðs er enginn af aðgerðinni sem lögð er til
- Væntar tekjur af vörugjöldum eru mjög óræðar í því árferði sem nú ríkir
- Beinar tekjur ríkissjóðs af aukningu starfa um 1.200 gætu numið um 1,2 milljörðum króna.

Þess ber að geta að tillögurnar sem SAF hefur lagt fram þurfa ekki að vera endanleg útgáfa. M.a er bent á að markmiðin um hlutfall vistvænna ökutækja af nýskráningum þarf ekki að vera bundið hverri ökutækjaleigu.

Virðingarfyllst,

f.h. SAF – Samtaka ferðaþjónustunnar

Gunnar Valur Sveinsson, verkefnastjóri bílaleigu

16. nóvember 2020

Tilv.: 2011062

Minnisblað

Viðtakandi: Efnahags- og viðskiptanefnd

Sendandi: Fjármálaeftirlit Seðlabanka Íslands

Efni: Umsögn ellefu minni og meðalstórra lífeyrissjóða um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021.

Fjármálaeftirliti Seðlabanka Íslands (hér eftir Fjármálaeftirlitið) barst beiðni frá formanni efnahags- og viðskiptanefndar með tölvupósti þann 10. nóvember þar sem óskað er eftir minnisblaði þar sem fram komi afstaða til athugasemda í umsögn Ólafs. K. Ólafs f.h. ellefu minni og meðalstórra lífeyrissjóða um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021.

Fjármálaeftirlitið hefur farið yfir umsögnina. Í henni kemur fram að skipting álagðs eftirlitsgjalds verði enn óréttmætari en verið hefur að mati umsagnaraðila verði frumvarpið óbreytt að lögum. Breyta þurfi álagningunni þannig að henni verði réttilega skipt milli sjóðanna að teknu tilliti til mismunandi stærðar þeirra, eins og lagt er til í umsögninni. Segir í umsögninni að tillögur frumvarpsins séu þannig að 60% gjaldsins hefur verið skipt jafnt á sjóðina, en 40% verið jafnað að tiltölu. Í umsögninni er lagt til að gjaldið verði alfarið innheimt sem hlutfall af eign. Í þeim tilvikum sem eignin nær ekki tiltekinni stærð verði innheimt lágmarksfjárhæð, sambærilegt og er hjá öðrum eftirlitsskyldum aðilum, 1.200.000 kr.

Áður en Fjármálaeftirlitið setur fram afstöðu sína til framangreindrar umsagnar er rétt að rekja stuttlega sögu þeirra ákvæða sem kveða á um eftirlitsgjald lífeyrissjóða í lögum nr. 99/1999 um greiðslu kostnaðar við opinbert eftirlit með fjármálastarfsemi. Þegar lögin voru sett kvað ákvæðið á um að lífeyrissjóðirnir skyldu samtals greiða ákveðna

prósentu af hreinni eign til greiðslu lífeyris. Skiptist gjaldið í fastagjald og breytilegt gjald sem tók mið af fjölda virkra sjóðfélaga. Með lögum nr. 130/2005 var ákvæðinu breytt á þann veg að breytilegi hluti gjaldsins reiknaðist sem hlutfallsleg skipting hreinnar eignar til greiðslu lífeyris. Kemur fram í frumvarpinu að breytingin hafi verið gerð í samráði við Landsamtök lífeyrissjóða. Næsta áratug eða svo var tekið fram í frumvörpum þeim sem breyttu lögum nr. 99/1999, að breytingar séu miðaðar við að hlutur fastagjaldanna verði um 60% af heildarálagningu eftirlitsgjalds á lífeyrissjóðina í samræmi við óskir Landssamtaka lífeyrissjóða. Á undanförunum þremur árum hefur hins vegar ekki verið hugað sérstaklega að því að fastagjöld lífeyrissjóða nemi um 60% af heildarálagningu eftirlitsgjalds á lífeyrissjóði samhliða fækkun lífeyrissjóða. Fastagjöldin hafa því haldist óbreytt og hafa Landsamtök lífeyrissjóða sent umsagnir við lagafrumvörpin síðustu ár þar sem þau gagnrýna það að fastagjöldin séu ekki hækkuð og benda á að það þyki rétt „til að halda óbreyttu jafnvægi í gjalddöku milli sjóða“. Ef fastagjaldið verði ekki hækkað valdi það „miklum mismun í gjalddöku“.¹

Breytingatillögur þær sem varða eftirlitsgjald lífeyrissjóða í frumvarpi til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga 2021 taka mið af þessum ábendingum Landsamtakanna. Verði núverandi breytingartillaga að lögum munu fastagjöld nema 60,9% af heildarálagningu lífeyrissjóða og breytilegi hluti gjaldsins 39,1% af heildarálagningu lífeyrissjóða árið 2021. Fjármálaeftirlitið telur að breytingartillagan endurspegli almennt þann kostnað sem felst í beinu eftirliti með hverjum sjóði fyrir sig. Fullyrðing sú sem sett er fram fram í umsögn ellefu minni og meðalstórra lífeyrissjóða um að löggjafinn hafi á undangengnum árum velt mörg hundruð milljóna kostnaði af sjóðfélögum stærstu lífeyrissjóðanna yfir á þá sjóðfélaga, sem eiga réttindi í minni og meðalstórum lífeyrissjóðum á því tæpast við rök að styðjast. Aftur á móti er verulegur hluti kostnaðar við starfsemi Fjármálaeftirlitsins sem lýtur að lífeyriskerfinu almenns eðlis, svo sem við greiningar, áhættumat, lagaþróun og reglusetningar. Vegna þeirra verkefna, auk kostnaðar við yfirstjórn, er óeðlilegt að minni sjóðirnir greiði hlutfallslega meira en þeir stóru. Að öllu þessu sögðu mælir Fjármálaeftirlitið með því að fyrirkomuleg skattheimtu til að standa straum af eftirliti og tengdum verkefnum verði tekið til gagn Gerrar endurskoðunar.

Að þessu leyti er efni umræddrar umsagnar tímabær áminning um þörf á endurskoðun. Aftur á móti telur Seðlabanki Íslands að málið hafi ekki hlotið nægilega vandaðan undirbúning að þessu sinni til að hann sé

¹ Úr umsögn Landssamtaka lífeyrissjóða um frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2018, 3. mál., dags. 19. desember 2017.

tilbúinn til að leggja til jafn mikla breytingu á skiptingu eftirlitsgjalds á lífeyrissjóði eins og lagt er til í umsögninni.

SELJAKIRKJA

Hagaseli 40, 109 Reykjavík
Sími 567 0110
www.seljakirkja.is

Vegna frumvarps til laga um breytingar á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021 sem liggur fyrir efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis

5. mál þingskjal 5.

Reykjavík 28. október 2020

Sóknarnefnd Seljakirkju áréttar að samkvæmt lögum nr. 91/1987 er innheimta ríkisins á gjöldum til trúfélaga og lífsskoðunarfélaga ákvörðuð sem ákveðin upphæð sem hækka skal í samræmi við hækkun sem kann að verða á meðaltekjuskattstofni einstaklinga á öllu landinu milli næstliðinna tekjuára á undan gjaldári. Samkvæmt útreikningum er sú upphæð nú líklega um kr.1.815 sbr. 2.gr. ofangreindra laga.

Sóknarnefndin telur ósanngjarn og óréttlátt að þeir aðilar trúfélaga og lífsskoðunarfélaga sem greiða þá upphæð til ríkisins skuli verða af því fjármagni í starfsemi trúfélaganna og lífsskoðunarfélaganna sem skerðir getu þeirra til þjónusta við félag sína. Því beinir sóknarnefnd Seljakirkju því til efnahags- og viðskiptanefndar að þetta verði leiðrétt og sú upphæð sem innheimt er á grundvelli ofangreindra laga sé að öllu leyti skilað til trúfélaga og lífsskoðunarfélaga í samræmi við lög.

F.h. sóknarnefndar Seljakirkju,

Guðmundur Gíslason formaður sóknarnefndar

Ólafur Jóhann Borgþórsson, sóknarprestur

Baldvin Bjarnason, gjaldkeri Seljasóknar

Árni Helgason, ritari Seljasóknar.

Umsögn til Nefndasviðs Alþingis.
Efnahags- og viðskiptanefnd Alþingis.

Fyrir Alþingi liggur nú frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, 5. mál.

Í XII. kafla frumvarpsins er fjallað um breytingu á lögum um sóknargjöld o.fl., nr. 91/1987, 26. gr. en þar eru sóknargjöld til sókna þjóðkirkjunnar 980 kr. á mánuði fyrir árið 2021.

Stjórn Sóknasambands Íslands lýsir yfir miklum vonbrigðum með framangreinda fjárhæð og þá staðreynd að fyrirhugað er að skerða innheimt sóknargjöld þrettánda árið í röð. Tekjur sókna verða 54% af því sem þau hefðu átt að vera, en fjárhæð sóknargjalda ætti með réttu að vera um 1815 kr., væri framfylgt lögum um sóknargjöld o.fl. nr. 91/1987.

Á tímum sem þessum er starf sóknanna aldrei mikilvægara þar sem fólk getur leitað til kirkjunnar sinnar þegar kvíði og áhyggjur liggja þungt á fólki.

Sóknir hafa þurft, um margra áraskeið, að skerða starfsemi sína, svo sem barna- og unglingastarf og starf með eldri borgurum. Viðhald fasteigna hefur lengi verið ófullnægjandi (um margra ára skeið). Fjöldi sókna horfir nú fram á gjaldþrot verði sóknargjöldin ekki leiðrétt. Það er óásættanlegt að hið mikla samfélagsstarf sem sóknirnar inna af hendi sé meðhöndlað með þeim hætti sem alþingi hefur gert til margra ára.

Virðingarfyllt

Stjórn Sóknasambands Íslands.

Anna Guðrún Sigurvinsdóttir, Reykjavík,
Gísli Auðbergsson, Eskifirði,
Óskar Magnússon, Fljótshlíð,
Stefán Magnússon, Eyjafirði,
Steindór R. Haraldsson, Skagaströnd,
Guðrún Hafsteinsdóttir, Hveragerði,
Ragnheiður Ásta Magnúsdóttir, Reykjanesbæ,
Valgerður Sverrisdóttir, Lómatjörn,
Auður Anna Ingólfssdóttir, Egilstöðum.

Reykjavík, 29. október 2020

Fyrir Alþingi liggur nú frumvarp til laga um breytingu á ýmsum lögum vegna fjárlaga fyrir árið 2021, 5. mál.

Í XII. kafla frumvarpsins er fjallað um breytingu á lögum um sóknargjöld o.fl., nr. 91/1987, 26. gr. en þar eru sóknargjöld til þjóðkirkjusafnaða og skráðra trúfélaga tilgreind 980 kr. á mánuði fyrir árið 2021.

Kirkjuráð lýsir yfir vonbrigðum með framangreinda fjárhæð og þá staðreynd að fyrirhugað er að skerða sóknargjöldin þrettánda árið í röð svo tekjur trúfélaga og safnaða verða 54% af því sem þau ættu að vera, en fjárhæð sóknargjalda ætti með réttu að vera um 1815 kr., væri lögum um sóknargjöld o.fl. nr. 91/1987 framfylgt.

Sá niðurskurður sem hófst í kjölfar bankahrunsins, árið 2009, bitnar enn á söfnuðum landsins og trúfélögum þrátt fyrir að niðurskurðarráðstöfunum sé lokið gagnvart öðrum aðilum.

Söfnuðir landsins hafa þurft og munu nú þurfa að skerða þjónustu sína enn frekar. Í kjölfar efnahagsþrenginga er í auknum mæli leitað til kirkjunnar, ekki aðeins í sálgæslu heldur einnig í það félagsstarf sem þar má finna.

Áréttað er að sóknargjöld eru ekki framlag ríkisins til trúfélaga og safnaða heldur skil innheimtuaðila á innheimtum félagsgjöldum viðkomandi aðila.

Það hefur sjaldan verið brýnna að standa vörð um söfnuði landsins og það mikilvæga starf sem fram fer innan trúfélaga. Því er skorað á stjórnvöld að leiðrétta sóknargjöldin svo þau samræmist gildandi landslögum og söfnuðir landsins geti starfað með eðlilegum hætti.

Virðingarfyllst f.h. kirkjuráðs

Forseti kirkjuráðs, biskup Íslands